

JAARVERSLAG

**20
18**

MUSEUM DE
FUNDATIE

INHOUDSOPGAVE

Missie en doelstellingen	5
Directieverslag	10
Verslag van de Raad van Toezicht	16
Bezoekersaantallen	23
Bedrijfsvoering	35
Tentoonstellingen	36
Publicaties	59
BankGiro Loterij, Sponsors, Fondsen, Vrienden	63
Overige activiteiten	64
Collectie	68
Bibliotheek en documentatie	83
Publiciteit	84
Educatie en voorlichting	95
Personeel en organisatie	101
Organogram	104
Financiën	106
Contact	112
Colofon	114

MISSIE EN DOELSTELLINGEN (BELEIDSPAN 2017-2020)

Missie

“Een overgave aan de beste uitingen van de menselijke geest uit alle tijden en volkeren voert naar een hoger niveau en brengt rust. Het betekent een verrijking, waar men lang met vreugde aan terug denkt.”

Dirk Hannema

Museum de Fundatie plaatst kunst midden op het maatschappelijk speelveld, is een ideeëngenerator en verbinder. Het is een dynamisch museum en wil de passie voor de beeldende kunst overbrengen op een groot en breed publiek.

Een topcollectie beeldende kunst, spraakmakende tentoonstellingen en markante locaties, Museum de Fundatie is van iedereen.

Doelstellingen

Museum de Fundatie is een propagandist voor de beeldende kunst en wil zoveel mogelijk mensen de gelegenheid bieden in aanraking te komen met kunst en cultuur. Op zijn twee schitterende locaties in Zwolle en Heino/Wijhe toont Museum de Fundatie de volledige bandbreedte van zijn collecties. De collecties zijn van nationale betekenis met een reeks internationale topstukken. Museum de Fundatie breidt de collecties regelmatig uit met aankopen, schenkingen en langdurige bruiklenen.

De aantrekkelijkheid van Museum de Fundatie wordt in belangrijke mate bepaald door zijn ambitieuze en spraakmakende tentoonstellingsprogramma, dat zich inhoudelijk baseert op de collecties en het hele spectrum van (potentiële) museumbezoekers wil aanspreken. Veel aandacht is er voor het gelijktijdig programmeren van publiekslievelingen en meer specialistische tentoonstellingen. De rol die de kunsten spelen in de wereld in verleden, heden en toekomst is een voortdurend focuspunt van Museum de Fundatie.

Museum de Fundatie wil een breed palet van publieksgroepen aan zich binden. Van kunstgeïnteresseerden, scholieren, wetenschappers, kunstenaars, creatieve ondernemers tot verblijfstoeristen en dagrecreanten. Door het laagdrempelige tentoonstellingsprogramma heeft Museum de Fundatie zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een museum waar publiek voor het eerst geconcentreerd kennis maakt met beeldende kunst. Museum de Fundatie legt veel nadruk op goede educatie, die in nauwe samenwerking met scholen en educatieve organisaties wordt ontwikkeld en verspreid. De relatie tussen beeldende kunst en andere media waarmee ons publiek en met name jonge mensen worden geconfronteerd is een belangrijk onderwerp. De rol van de kunsten door de eeuwen heen, van propagandist van wereldlijke macht en

religie, autonomie en persoonlijke ontwikkeling en drager van maatschappelijke vernieuwing, wordt hiermee verbonden en uitgediept. Museum de Fundatie helpt meningen te vormen en is een podium voor discussie over de rol van de kunst.

Museum de Fundatie presenteert zich landelijk en internationaal en is sterk verbonden met het Oost-Nederlandse en Overijsselse cultuurleven. Sinds 1958 gevestigd in Kasteel het Nijenhuis en sinds 2005 uitgebreid met een tweede vestiging in Zwolle is het museum een vast en geprononceerd onderdeel van de Overijsselse en Zwolse identiteit. Museum de Fundatie wil zijn aantrekkingskracht op grote bezoekersstromen gebruiken ten faveure van de groei en bloei van Overijssel en Zwolle. Op het gebied van economie, vestigingsklimaat, provincie- en stadsmarketing is Museum de Fundatie een culturele motor met hoog maatschappelijk rendement. Museum de Fundatie onderhoudt een groot netwerk van ondernemers, onderwijs, overheden en culturele collegae en staat midden op het maatschappelijk speelveld.

Museum de Fundatie is een platform voor creatief talent. Het museum geeft beeldend kunsttalent uit Overijssel en Zwolle een (inter)nationaal podium. Museum de Fundatie beweegt zich in het netwerk van de creatieve industrie en werkt daarin intensief samen met opleidingen en creatieve ondernemers. Museum de Fundatie biedt plaats voor vernieuwing en ontwikkeling.

Museum de Fundatie zorgt goed voor zijn collecties. Verantwoord tentoonstellen en opslaan, maar ook deugdelijk ontsluiten en door acquisities uitbreiden, restaureren en verbeteren hebben voortdurende aandacht. De afgelopen jaren zijn een reeks belangrijke werken aan de collectie van Museum de Fundatie en aan de Provinciale kunstcollectie toegevoegd. De collectie is de basis van het museum. De Fundatie zal dan ook met grote inzet de kwaliteit van zijn collectie met nieuwe verwervingen blijven vergroten.

Museum de Fundatie heeft een effectieve en transparante organisatie, waarin de door de overheden geïnvesteerde subsidiegelden, gelden van fondsen en sponsorbijdrages door het bedrijfsleven een optimaal rendement hebben. Het museum en zijn besturingsmodel voldoen aan de principes en best practice-bepalingen van de Code Cultural Governance: goed bestuur, adequaat toezicht en transparante verantwoording.

Museum de Fundatie streeft in zijn activiteiten naar duurzaamheid: presteren met respect voor mensen en binnen ecologische randvoorwaarden.

Museum de Fundatie is open, gericht op samenwerking en deelt zijn kennis met zijn collegae in stad en provincie.

MUSEUM DE FUNDATIE DANKT

Zwolle

**DOOR HET NIET AFLATENDE ENGAGEMENT VAN DE PROVINCIE OVERIJSEL EN DE GEMEENTE ZWOLLE
HEEFT MUSEUM DE FUNDATIE EEN STEVIGE BASIS OM ZIJN ACTIVITEITEN TE ONTPLOOIEN.**

Museum de Fundatie: architectonisch icoon

DIRECTIEVERSLAG

Sinds de heropening in Zwolle van het verbouwde Museum de Fundatie in mei 2013 en de opening van de Beeldentuin van Kasteel het Nijenhuis een jaar eerder ontwikkelt Museum de Fundatie zich consequent tot een museum voor beeldende kunst van internationaal niveau.

Deze ontwikkeling past heel goed bij de ambities van de Provincie Overijssel en de Stad Zwolle, die beiden het museum met veel engagement steunen. We zien Overijssel en Zwolle steeds duidelijker de positie innemen van succesgebied in Europa. Niet perifeer, maar juist in het hart van de ontwikkelingen. Een moderne revival van de Hanzegedachte. Een internationaal kunstmuseum als Museum de Fundatie sluit hier naadloos op aan. We kijken met grote tevredenheid naar de gemeenschappelijk gedragen ambities in Overijssel en Zwolle en de helderheid van Museum de Fundatie daarbinnen: het museum manifesteert zich als een nationale en zelfs internationale magneet en icoon voor Overijssel en Zwolle en levert tegelijkertijd voor de eigen bevolking kunst en educatie om de hoek. Dit niet alleen in de eigen twee musea, maar ook in een hele reeks satellietvestigingen van permanente en tijdelijke aard waar kunst naar mensen wordt gebracht, de zogenaamde FUNDATIEfusions. In 2018 was Museum de Fundatie met FUNDATIEfusions in Almelo, Den Haag, Hardenberg, Hengelo, Holten, Nijverdal, Zwolle en op Lowlands.

Museum de Fundatie liet in 2018 twee buitengewone tentoonstellingen van wereldklasse zien. Het jaar startte met een overzichtstentoonstelling gewijd aan Neo Rauch. Deze schilder uit Leipzig wordt gezien als één van de belangrijkste kunstenaars van onze tijd. Museum de Fundatie wist in 2016 een belangrijk recent werk van hem te verwerven met steun van de BankGiro Loterij, de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Titus Fonds), het Mondriaan Fonds en het VSBfonds. De overzichtstentoonstelling omvatte 25 jaar werk van Rauch en werd enthousiast begroet door publiek en pers. Na de tentoonstelling zijn drie werken in langdurig bruikleen van Museum de Fundatie gekomen. Later in 2018 toonde het museum een tentoonstelling rond de beelden van Alberto Giacometti en Lynn Chadwick. Deze beide kunstenaars zijn in hun oeuvre sterk beïnvloed door de apocalyptische angst die de wereld beheerste tijdens de Koude Oorlog. Museum de Fundatie bezit een ets van Giacometti en een belangrijk vroeg beeld van Chadwick. Na de tentoonstelling zijn drie werken van Chadwick in langdurig bruikleen gegeven.

Tijdens Giacometti-Chadwick was één van de museumzalen ingericht met *Goldbrun* van Yuri Honing en Mariecke van der Linden. Met muziek en schilderijen reflecteerden zij in een 'Gesamtkunstwerk' op Europa. Het zomerprogramma in de Fundatie Zwolle en Kasteel het Nijenhuis bestond uit een overzichtstentoonstelling van de Duitse kunstenaar Fritz Klemm. De eerste tentoonstelling van hem

BankGiroLoterij

WIN MEER, BELEEF MEER

MUSEUM DE FUNDATIE MAAKT DEEL UIT VAN DE BENIFICIËNTENFAMILIE VAN DE BANKGIRO LOTERIJ. MET GELDEN VAN DE BANKGIRO LOTERIJ DOET HET MUSEUM AANKOPEN EN MAAKT HET MUSEUM DE COLLECTIE VOOR EEN BREED PUBLIEK TOEGANKELIJK.

NAAST DE JAARLIJKSE BIJDRAGE VAN DE BANKGIRO LOTERIJ VAN 300.000 EURO IS 364.891 EURO VIA GEORMERKT WERVEN BIJEENGEBRACHT DOOR DE DEELNEMERS VAN DE BANKGIRO LOTERIJ. DAARNAAST KREEG MUSEUM DE FUNDATIE EEN EXTRA PROJECTBIJDRAGE VAN 250.000 EURO VOOR REALISATIE VAN FUNDATIE SUMMERSTAGE, BUITENCONCERTEN IN DE BEELDENTUIN VAN KASTEEL HET NIJENHUIS.

Albert Verlinde met Roger van Boxtel, Ralph Keuning en Teo van den Brink, 12 februari 2019

in Nederland. Een belangrijk werk werd door de dochter van Fritz Klemm, de fotografe Barbara Klemm, aan het museum geschonken. Verder toonde het museum *Japanese Paintings* van Jasper Krabbé. Deel van deze tentoonstelling was een serie portretten ten voeten uit die hij maakte van Maria Callas in haar hoofdrol in de opera 'Madame Butterfly' van Puccini. Museum de Fundatie heeft één van deze werken aangekocht met steun van de BankGiro Loterij. De Zwolse kunstenaar Ronald Westerhuis had een overzichtstentoonstelling met naast autonoom werk ook een reeks presentaties rond opdrachten die hij heeft gerealiseerd. Eén daarvan was het Nationaal Monument MH17 in Vijfhuizen. In Kasteel het Nijenhuis werd zijn kunstnijverheid getoond. Voor de provinciale kunstcollectie verwierf de Fundatie zijn schaalmodel voor het beeld *Stepping Stones*.

Museum de Fundatie ontving in 2018 265.000 bezoekers: 220.000 in de Fundatie Zwolle en 45.000 in Kasteel het Nijenhuis. Dit is een stijging met 20.000 bezoekers ten opzichte van het jaar ervoor. We stellen vast dat Museum de Fundatie sinds de uitbreiding met de Wolk erin slaagt om ruim boven de geprognosticeerde 200.000 bezoekers per jaar van beide vestigingen te blijven. Financieel sluit Museum de Fundatie het jaar bevredigend af. Er is in 2018 een grote financiële inspanning gedaan om vooral de tentoonstellingen van Neo Rauch en Giacometti-Chadwick te realiseren. Deze tentoonstellingen waren kostbaar, vooral vanwege de transport- en verzekeringskosten. De ambitie om nog een vroeg werk van Neo Rauch te verwerven heeft het museum verschoven naar begin 2019. Had die verwerving in 2018 plaatsgevonden, dan was er een onttrekking noodzakelijk geweest aan het aankoopfonds van 300.000 euro, die het resultaat over 2018 300.000 euro negatief had gemaakt.

Museum de Fundatie heeft ook dit jaar veel aandacht besteed aan de professionalisering van de organisatie. Vooral op het gebied van tentoonstellingen is de expertise verder aangescherpt. Het museum realiseert steeds ambitieuzere tentoonstellingen, zowel wat betreft kwetsbaarheid en waardes van bruiklenen alsook wat betreft de techniek die nodig is om installaties, video- en audiowerk te realiseren. De combinatie van kennis in eigen huis en een schil van externe experts blijkt buitengewoon goede vruchten af te werpen.

In een Nederlands museaal landschap, waarin door een aantal instellingen belangrijke en beeldbepalende tentoonstellingen worden gerealiseerd, speelt Museum de Fundatie mee in de voorste gelederen. Dat doet het museum met tentoonstellingen die de kunsten en de wereld innig verbinden en die bijdragen aan het maatschappelijk debat. Het museum is niet alleen een podium, maar ook een generator van ideeën en een forum voor discussie en meningsvorming. Daarmee draagt het in belangrijke mate bij aan het culturele, maatschappelijke profiel van de Provincie Overijssel en de Gemeente Zwolle. Niet alleen in Nederland, maar ook in toenemende mate over de grenzen. Museum de Fundatie blijkt jaar in jaar uit in staat om zijn programma bij de media en het brede en

MUSEUM DE FUNDATIE DANKT

Zwolle

provincie Overijssel

BankGiroLoterij
WIN MEER, BELEEF MEER

EN FOUNDERS

unica

Wijzonol

WILCO
ART BOOKS
The Art of Printing

NOVON
SCHOONMAAK

gespecialiseerde publiek zeer effectief over het voetlicht te brengen.

Museum de Fundatie kan zijn programma van tentoonstellingen, collectiepresentaties, educatie en andere activiteiten alleen maar realiseren door het niet-aflatende engagement van de Provincie Overijssel en de Gemeente Zwolle. De diepe worteling in de Overijsselse en Zwolse gemeenschap is een bestaansvoorwaarde voor Museum de Fundatie die zich geheel in de geest van deze provincie en deze stad optimaal laat combineren met een wakkere blik naar buiten, op de rest van Nederland, Europa en de wereld.

Museum de Fundatie is beneficiënt van de BankGiro Loterij, wat in 2018 leidde tot de hoogste bijdrage ooit. Verder konden we rekenen op de financiële steun van de Turing Foundation voor zowel Neo Rauch als Giacometti-Chadwick. Fonds 21 en Mondriaan Fonds leverden een belangrijke bijdrage voor Rauch, het Blockbusterfonds en Prins Bernhard Cultuurfonds voor Giacometti-Chadwick en ook onze Founders en Vrienden toonden grote betrokkenheid.

Museum de Fundatie zet aan om met groot elan de komende jaren in nauwe verbinding met Overijssel en Zwolle te werken aan de verdere groei en bloei van de kunsten.

Ralph Keuning

Directeur Museum de Fundatie

Bestuurder Hannema-de Stuers Fundatie

MUSEUM DE FUNDATIE DANKT

**GEDURENDE HET JAAR DROEGEN DEZE FONDSEN BIJ AAN DE REALISERING
VAN HET TENTOONSTELLINGSPROGRAMMA VOOR 2018 EN VOOR 2019.**

VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht kijkt met grote tevredenheid terug op 2018, een jaar waarin Museum de Fundatie met twee absolute toptentoonstellingen kon excelleren op het museale wereldtoneel. Met Neo Rauch en Giacometti-Chadwick werd de lat zeer hoog gelegd en naar blijkt met bravoure oversprongen. Museum de Fundatie in Overijssel en Zwolle toont aan dat in het huidige Europa die periferie zomaar centrum kan worden en het verheugt de Raad dan ook zeer dat juist deze voortrekkersrol van Museum de Fundatie door de beide subsidiegevers Provincie Overijssel en Gemeente Zwolle zo gretig omarmd wordt. Waar het museum jaren bouwde aan zijn reputatie kunnen we na dit jaar vaststellen dat er een gigantische sprong is gemaakt en dat het museum zich heeft genesteld tussen de internationale top van de kunstmusea. Adel verplicht en het is zaak om deze positie de komende jaren te bestendigen en verder uit te bouwen. De Raad van Toezicht heeft er het volste vertrouwen in dat het zeer deskundige team van Museum de Fundatie onder leiding van de directeur zal zorgen voor de gewenste continuïteit.

Museum de Fundatie onderschrijft de Governance Code Cultuur en volgt het daarin beschreven Raad van Toezichtmodel. Volgens dit model is de directeur/bestuurder verantwoordelijk voor de dagelijkse sturing en houdt de Raad hierop toezicht en heeft daarbij een controlerende, stimulerende en adviserende rol.

De directeur/bestuurder is verantwoordelijk voor het in acht nemen van de Governance Code Cultuur. In het jaarverslag op de website van Museum de Fundatie wordt gemeld dat en op welke wijze het museum de Code toepast. Deze toepassing sluit aan bij de doelstelling, aard en omvang van de organisatie. De Code is besproken in een vergadering van de Raad van Toezicht en de directeur/bestuurder. Wanneer het museum afwijkt van de Code wordt dit vermeld op de website.

Ten minste eens in de vier jaar bespreekt de Raad van Toezicht het besturingsmodel. Het Raad van Toezichtmodel kent een geprofessionaliseerd bestuur, in de vorm van een directeur/bestuurder. De huidige directeur/bestuurder heeft een contract voor onbepaalde tijd. De Raad van Toezicht draagt zorg voor een evaluatie van zijn functioneren en vergadert ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van de directie. Bij het ontstaan van een vacature maakt de Raad van Toezicht een profielschets op. Vacatures binnen de Raad van Toezicht worden openbaar gemaakt. Voor de samenstelling van de Raad van Toezicht wordt gehandeld in overeenstemming met de profielschets en wordt er gelet op diversiteit in leeftijd, etnische achtergrond en geslacht.

Leden van de Raad van Toezicht vermijden elke vorm van belangenverstrengeling. De Raad van Toezicht maakt mogelijke vormen van belangenverstrengeling bespreekbaar binnen de vergaderingen en handelt op de juiste wijze indien aan de orde. De Raad van Toezicht is onbezoldigd. Museum de Fundatie valt onder de werking van de *Wet Normering Topinkomens (WNT)*.

In het verslagjaar 2018 vergaderde de Raad van Toezicht vier maal met de directeur/bestuurder en eenmaal zonder de directeur/bestuurder. In de vergaderingen kwam altijd aan de orde: de strategie, de realisatie van de doelstellingen, het risicobeheer, het financiële beleid en de financiën, de bezoekersaantallen en de tentoonstellingen.

De Raad van Toezicht beschikt over een reglement. Binnen de Raad van Toezicht is de onderlinge taakverdeling, de werkwijze van de Raad van Toezicht en de omgang met de directeur/bestuurder duidelijk. De Raad van Toezicht benoemt de externe accountant en stelt diens beloning vast. De benoeming van de accountant geldt voor een periode van maximaal vier jaar. Na een grondige beoordeling vindt herbenoeming plaats voor opnieuw een periode van maximaal vier jaar.

De financiële commissie, bestaande uit de heer D. van Vliet en de heer K. Meijer, de directeur en het hoofd bedrijfsvoering, kwam in 2018 vier maal bijeen. Besproken werden onder meer de financiële kwartaalrapportages, risicomangement, sponsoring en de financiële aspecten van aankopen voor de collectie (waar nodig met taxaties). De voorzitter, de heer R.H.L.M. van Bortel, en mevrouw D.C. Hannema, hebben jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur.

Samenstelling Raad van Toezicht

Voorzitter

Dhr. mr. R.H.L.M. van Bortel

Leden

Mw. drs. W.E. van Aalst

Mw. mr. D.C. Hannema

Dhr. drs. K. Meijer

Dhr. dr. G.L. Sporre

Dhr. ir. D. van Vliet

Directie/bestuur

Dhr. drs. R.H. Keuning

Rooster van aftreden

Naam	Datum benoeming	Aftreden 1 ^e periode	Aftreden 2 ^e periode
Dhr. dr. G.L. Sporre	1 februari 2010	1 februari 2014	1 februari 2018
Mw. drs. W.E. van Aalst	14 augustus 2015	14 augustus 2019	
Dhr. drs. K. Meijer	14 augustus 2015	14 augustus 2019	
Dhr. ir. D. van Vliet	14 augustus 2015	14 augustus 2019	
Dhr. mr. R.H.L.M van Boxtel	1 oktober 2015 voorzitter	1 oktober 2019	
Mw. mr. D.C. Hannema	19 december 2017	19 december 2022	

Nevenfuncties

Mw. drs. W.E. van Aalst: bestuurder/hoofdredacteur Human, bestuurslid FOTODOK, Space for Documentary, bestuurslid Humanistische Alliantie, lid Stuurgroep Netwerk Mediawijsheid.

Dhr. mr. R.H.L.M. van Boxtel: CEO Nederlandse Spoorwegen, lid RvC APG Groep, lid dagelijks bestuur VNO-NCW, bestuurslid Stichting Steun Alzheimercentrum VUmc, voorzitter Stichting Geschiedschrijving Gorinchem.

Mw. mr. D.C. Hannema: Contractmanager Vrachtwagenheffing 2023 bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, zelfstandig gevestigd adviseur in bouw- en aanbestedingsrecht.

Dhr. drs. R.H. Keuning: lid RvA Stadsmarketing Zwolle, lid kring adviseurs Raad voor Cultuur, ambassadeur Jeugdcultuurfonds Overijssel, lid RvA ROC Deltion, recensent Nu te zien AVRO/TROS, lid Creative Board Regio Zwolle, lid CvA Grote Kerk Zwolle.

Dhr. drs. K. Meijer: directeur/bestuurder Orkest van het Oosten, voorzitter RvC woningcorporatie Mooiland, vice voorzitter RvT ROC Deltion, lid bestuur Stichting Bevrijdingsfestival Overijssel.

Dhr. dr. G.L. Sporre: voorzitter RvT RTV Oost, voorzitter RvT Zwolse Schouwburgen Odeon De Spiegel, voorzitter Bas van der Goor Foundation (Sport en Diabetes), voorzitter Nazorgcentrum Intermezzo (Isala Zwolle), voorzitter Jumping Zwolle, bestuurslid Stichting Achmea Slachtoffer en Samenleving, lid Vereniging Achmea.

Dhr. ir. D. van Vliet: directeur UniVastgoed, voorzitter Unica Foundation, commissaris IJsseltechnologie, penningmeester Stichting Thorbecke.

Terugblik

De Raad van Toezicht heeft in 2018 na twee zittingstermijnen van ieder 4 jaar afscheid genomen van zijn lid Gaston Sporre. De alerte wijze waarop hij de bouw van de Wolk in 2012 en 2013 begeleidde, de fijnzinnige handreikingen die hij zijn collegae binnen de Raad van Toezicht en de directeur wist te geven en de buitengewoon prettige wijze waarin hij samen met mij het jaarlijks gesprek met de directeur had, wij zullen hem erg missen in onze gelederen. Wij danken Gaston Sporre zeer voor zijn betrokken wijsheid.

De onverkorte steun van de Provincie Overijssel en de Gemeente Zwolle zijn voor Museum de Fundatie van het allergrootste belang. Ruim dertien jaar geleden scharden beide subsidiegevers zich rond het toen in zwaar weer opererende Museum de Fundatie en wisten het zo te behouden. De bloei die het museum vervolgens doormaakte is ongekend en de positie van Museum de Fundatie nu is op geen enkele manier meer te vergelijken met die van dertien jaar geleden. Als we bedenken dat de subsidies van beide overheden ruwweg hetzelfde zijn als dertien jaar geleden kunnen we vaststellen dat het maatschappelijk rendement van Museum de Fundatie een kwantumsprong heeft gemaakt. Niet alleen in de hoofdstad van de provincie, maar dankzij Kasteel het Nijenhuis en de talrijke permanente en tijdelijke satellieten, door de hele provincie heen. In een tijd waarin de human capital agenda steeds meer aan belang wint is de verankering van een internationaal museum voor beeldende kunst in een ambitieuze stad en een ambitieuze provincie goud waard.

De Raad van Toezicht is de Provincie Overijssel, de Gemeente Zwolle, de BankGiro Loterij, de fondsen en sponsors dankbaar voor de trouwe ondersteuning van Museum de Fundatie en kijkt met vertrouwen naar de toekomst.

Roger van Boxtel
Voorzitter Raad van Toezicht

Zaalopstelling met v.l.n.r. Karel Appel, *Le Roi Couronné*, *Koning en Hofnar en King Lear* uit 1962 en Antonio Saura, *Autoritratto* uit 1960. *Le Roi Couronné* en *King Lear*: collectie Museum de Fundatie (langdurig bruikleen Vereniging Rembrandt), Zwolle en Heino/Wijhe

BEZOEKERSAANTALLEN

In 2018 bezochten in totaal 266.655 mensen Museum de Fundatie. De locatie te Zwolle werd door 221.591 mensen bezocht, in Kasteel het Nijenhuis en de beeldentuin te Heino/Wijhe waren er 45.064 bezoekers. De bezoekersaantallen in 2018 voldeden hiermee aan de verwachtingen.

GEREALISEERDE BEZOEKERSAANTALLEN 2018

Aantal bezoekers	2018	2017	2016
Fundatie Zwolle	221.591	194.401	228.463
Kasteel het Nijenhuis	45.064	49.230	55.081
Totaal	266.655	243.631	283.544

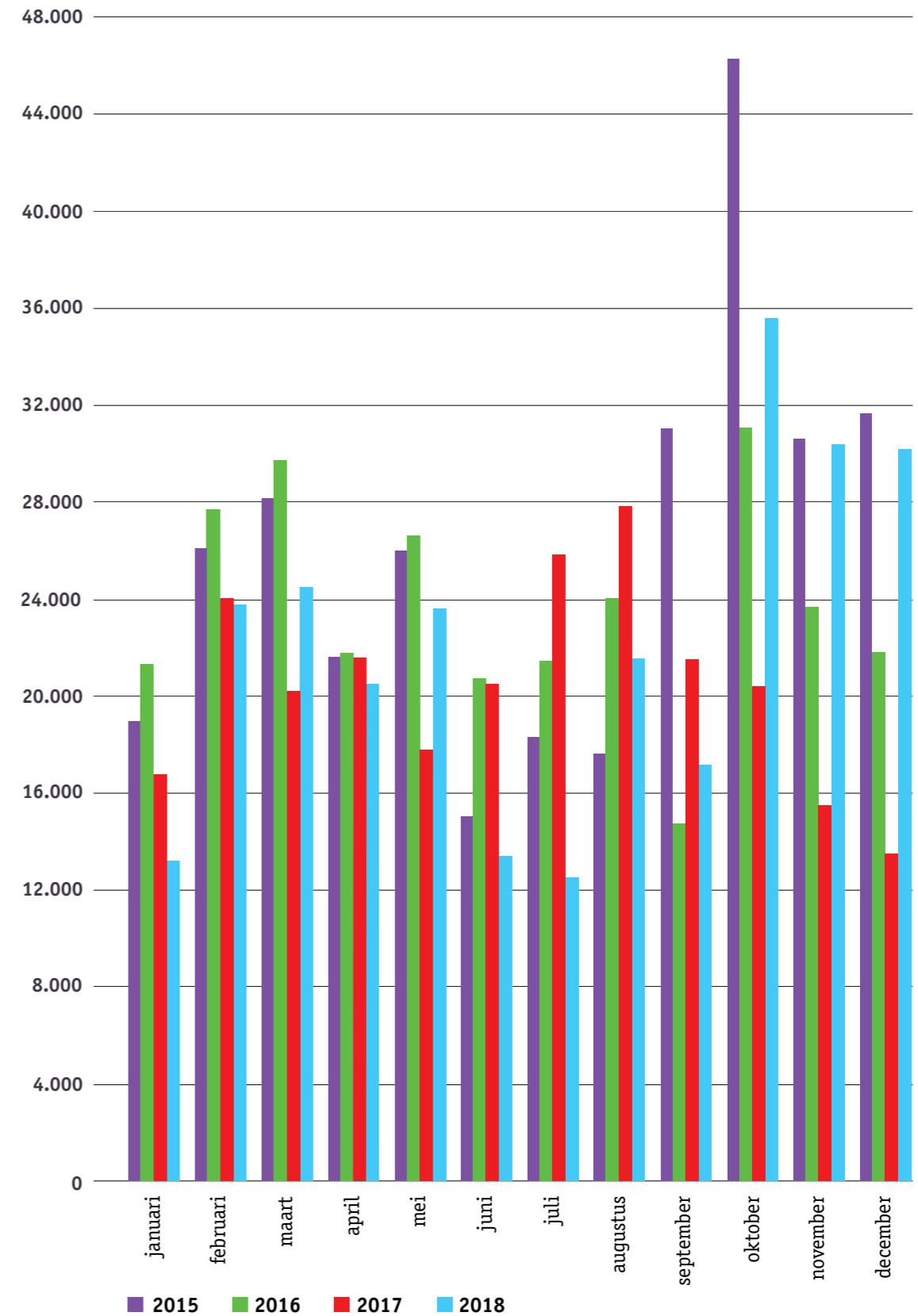
GEREALISEERDE OPBRENGSTEN

	2018	2017
Gemiddelde opbrengst entreegelden per bezoeker Fundatie Zwolle	6,18	5,89
Gemiddelde opbrengst entreegelden per bezoeker Kasteel het Nijenhuis	5,55	5,17
Gemiddelde opbrengst winkelverkoop per bezoeker Fundatie Zwolle	2,91	2,67
Gemiddelde opbrengst winkelverkoop per bezoeker Kasteel het Nijenhuis	1,46	1,79
Gerealiseerde omzet entreegelden Fundatie Zwolle	1.368.458	1.144.522
Gerealiseerde omzet entreegelden Kasteel het Nijenhuis	250.114	254.578
Gerealiseerde omzet winkelverkoop Fundatie Zwolle	644.392	518.271
Gerealiseerde omzet winkelverkoop Kasteel het Nijenhuis	65.696	88.199
	<u>2.328.660</u>	<u>2.005.570</u>
Afrekening museumjaarkaart voorgaande jaren	302.585	211.208
Totaal	<u>2.631.245</u>	<u>2.216.778</u>

BEZOEKERSAANTALLEN PER MAAND - PERIODE JAN. T/M DEC. 2018

	Fundatie Zwolle 2015	Kasteel Nijenhuis 2015	Totaal 2015	Fundatie Zwolle 2016	Kasteel Nijenhuis 2016	Totaal 2016	Fundatie Zwolle 2017	Kasteel Nijenhuis 2017	Totaal 2017	Fundatie Zwolle 2018	Kasteel Nijenhuis 2018	Totaal 2018
januari	17.804	1.394	19.198	18.423	2.838	21.261	14.506	2.249	16.755	11.290	1.919	13.209
februari	23.663	2.546	26.209	24.522	3.349	27.871	21.219	2.844	24.063	21.686	2.132	23.818
maart	24.641	3.551	28.192	24.824	4.583	29.407	16.846	3.430	20.276	22.259	2.242	24.501
april	17.433	3.946	21.379	16.827	4.853	21.680	16.295	5.060	21.355	16.317	4.237	20.554
mei	20.486	5.467	25.953	21.015	5.360	26.375	12.652	4.949	17.601	17.934	5.721	23.655
juni	10.870	4.060	14.930	15.961	4.679	20.640	15.031	5.417	20.448	9.346	4.072	13.418
juli	14.070	4.253	18.323	15.913	5.286	21.199	19.839	5.903	25.742	8.630	3.845	12.475
augustus	12.656	4.733	17.389	17.987	6.112	24.099	20.892	6.802	27.694	15.638	6.000	21.638
september	27.376	3.790	31.166	9.357	5.074	14.431	17.873	3.704	21.577	12.773	4.398	17.171
oktober	40.379	5.852	46.231	24.739	6.217	30.956	15.610	4.722	20.332	29.796	5.788	35.584
november	27.527	2.973	30.500	19.939	3.843	23.782	12.797	2.529	15.326	27.693	2.728	30.421
december	29.100	2.594	31.694	18.956	2.887	21.843	11.841	1.621	13.462	28.229	1.982	30.211
Totaal	266.005	45.159	311.164	228.463	55.081	283.544	195.401	49.230	244.631	221.591	45.064	266.655

BEZOEKERSAANTALLEN PER MAAND GRAFISCH WEERGEGEVEN

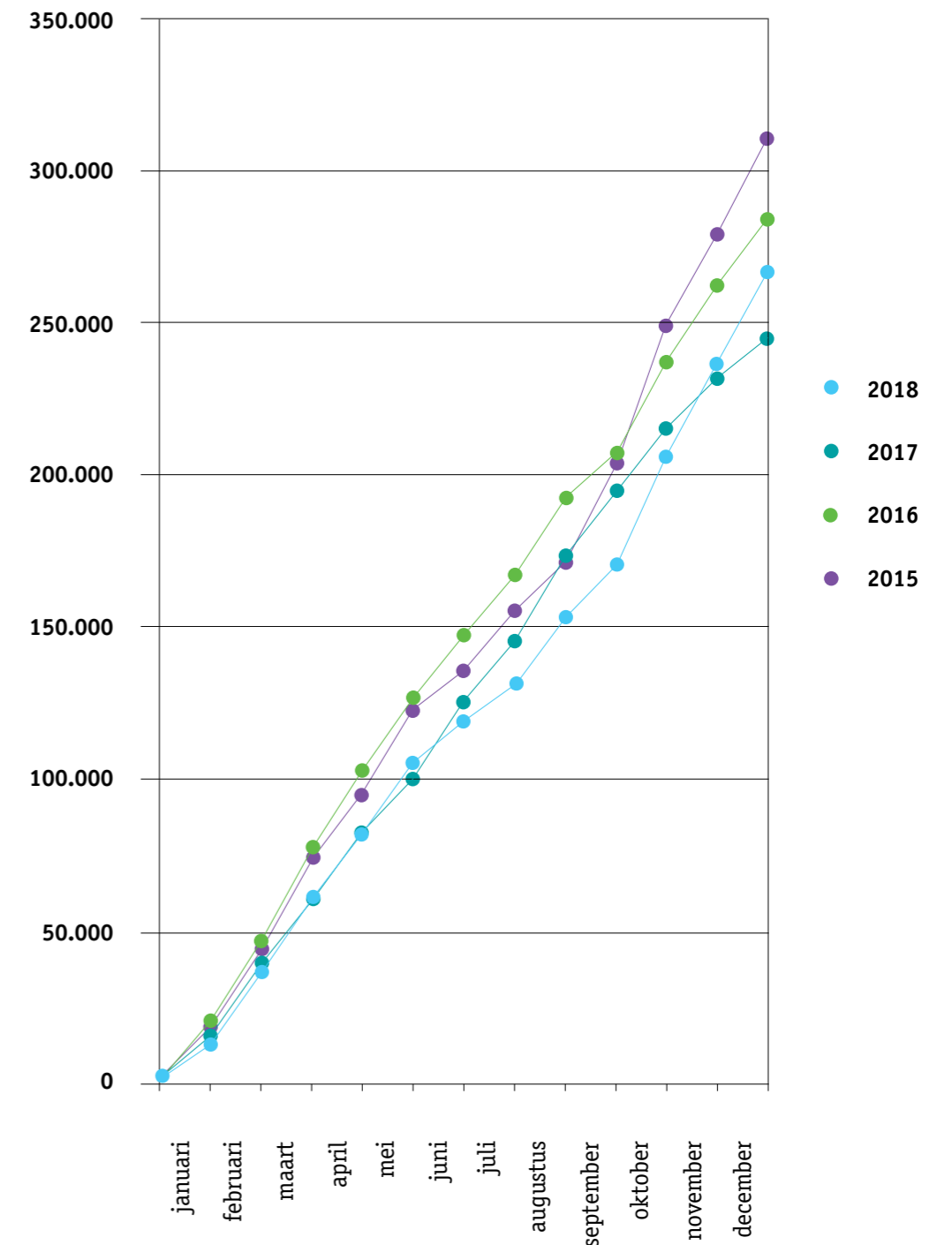

CUMULATIEVE BEZOEKERSAANTALLEN - PERIODE JAN. T/M DEC. 2018

	2015	2016	2017	2018
januari	19.198	21.261	16.755	13.209
februari	45.407	49.132	40.818	37.027
maart	73.599	78.539	61.094	61.528
april	94.978	100.219	82.449	82.082
mei	120.931	126.594	100.050	105.737
juni	135.861	147.234	120.498	119.155
juli	154.184	168.433	146.240	131.630
augustus	171.573	192.532	173.934	153.268
september	202.739	206.963	195.511	170.439
oktober	248.970	237.919	215.843	206.023
november	279.470	261.701	231.169	236.444
december	311.164	283.544	244.631	266.655

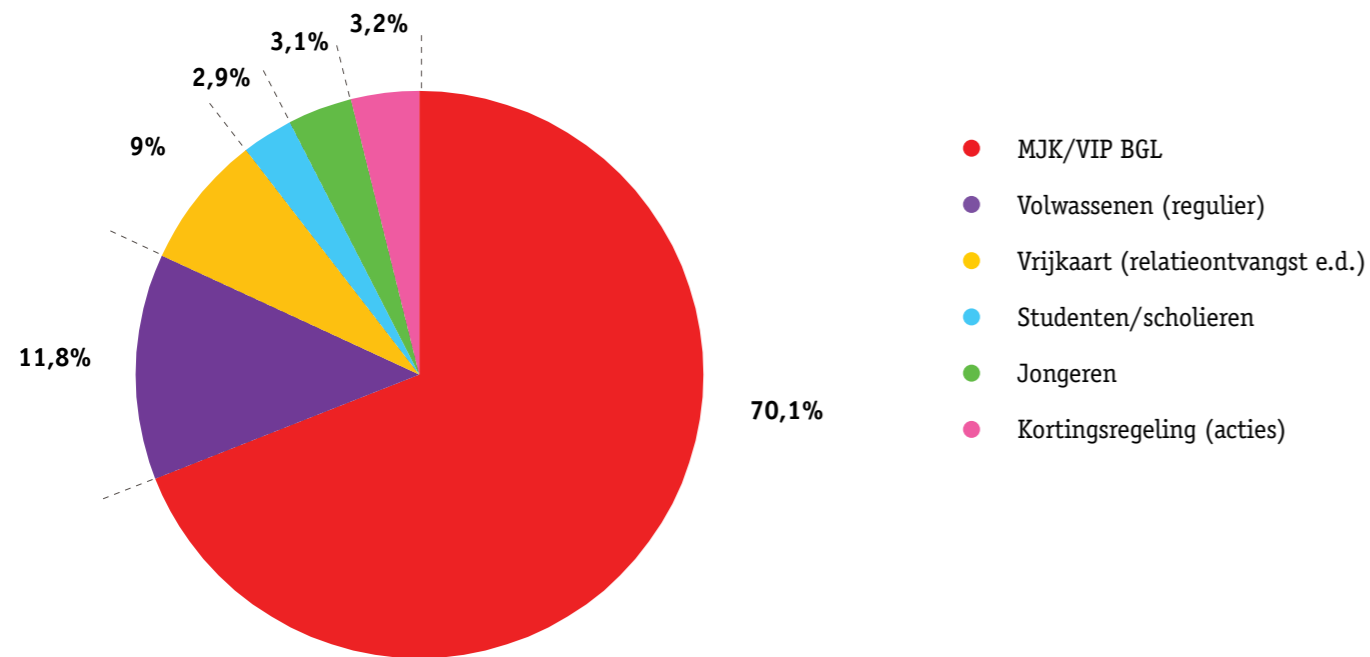
CUMULATIEVE BEZOEKERSAANTALLEN GRAFISCH WEERGEGEVEN

BEZOEKERSPROFIEL 2018 NAAR BEZOEKERSOORT

Groepen	FUNDATIE ZWOLLE			KASTEEL			TOTAAL		
	Aantallen	Omzet	%	Aantallen	Omzet	%	Aantallen	Omzet	%
MJK/VIP BGL	160.230	955.294	72,3%	26.675	167.620	59,2%	186.905	1.122.914	70,1%
Volwassenen (regulier)	26.838	307.889	12,1%	4.639	52.755	10,3%	31.477	360.644	11,8%
Vrijkaart (relatieontvangst e.d.)	17.600	0	7,9%	6.275	0	13,9%	23.875	0	9,0%
Studenten/scholieren	4.614	33.021	2,1%	3.142	10.445	7,0%	7.756	43.467	2,9%
Jongeren	6.360	0	2,9%	1.830	0	4,1%	8.190	0	3,1%
Kortingsregeling (acties)	5.949	74.260	2,7%	2.503	19.293	5,6%	8.452	93.552	3,2%
Totaal	221.591	1.370.464	100%	45.064	250.114	100%	266.655	1.620.578	100%

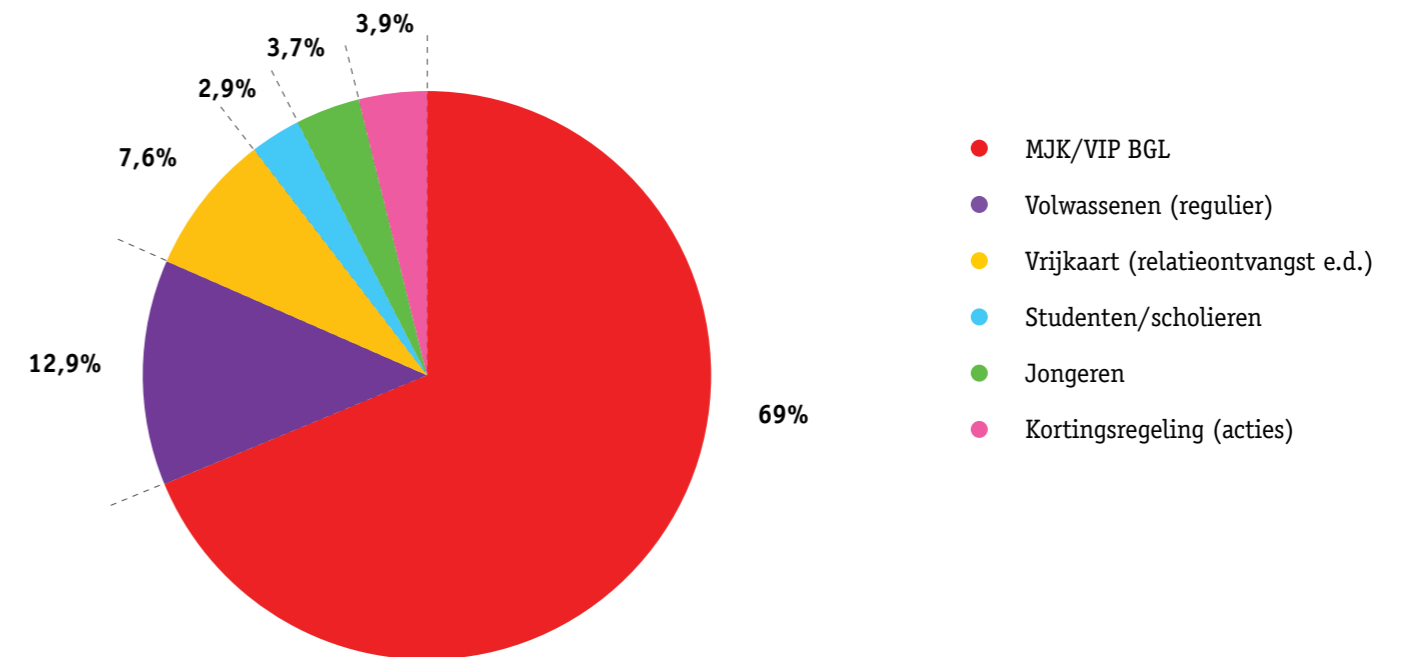
BEZOEKERSPROFIEL 2018 GRAFISCH WEERGEGEVEN

BEZOEKERSPROFIEL 2017 NAAR BEZOEKERSOORT

Groepen	FUNDATIE ZWOLLE			KASTEEL			TOTAAL		
	Aantallen	Omzet	%	Aantallen	Omzet	%	Aantallen	Omzet	%
MJK/VIP BGL	136.913	679.432	70,4%	31.265	161.083	63,5%	168.178	840.514	69,0%
Volwassenen (regulier)	25.867	266.745	13,3%	5.499	57.065	11,2%	31.366	323.810	12,9%
Vrijkaart (relatieontvangst e.d.)	14.155	0	7,3%	4.469	0	9,1%	18.624	0	7,6%
Studenten/scholieren	4.433	20.818	2,3%	2.623	11.908	5,3%	7.056	32.726	2,9%
Jongeren	6.673	0	3,4%	2.283	0	4,6%	8.956	0	3,7%
Kortingsregeling (acties)	6.360	177.527	3,3%	3.091	24.523	6,3%	9.451	202.050	3,9%
Totaal	194.401	1.144.522	100%	49.230	254.578	100%	243.631	1.399.100	100%

BEZOEKERSPROFIEL 2017 GRAFISCH WEERGEGEVEN

MUSEUM
BEELDEN
AAN ZEE

OVERIGE CIJFERS

Aantal rondleidingen	2018	2017	2016
Fundatie Zwolle	291	155	213
Kasteel het Nijenhuis	59	79	59
Totaal	350	234	272

Aantal digitale bezoekers (unieke bezoekers)	2018	2017	2016
www.museumdefundatie.nl	410.924	405.898	437.373

IN DE BEELDENTUIN VAN KASTEEL HET NIJENHUIS IS ONDER MEER EEN LANGDURIG BRUIKLEEN VAN RUIM 40 WERKEN UIT DE COLLECTIE VAN MUSEUM BEELDEN AAN ZEE TE ZIEN. MUSEUM DE FUNDATIE BESCHOUWT HET ALS EEN GROTE EER OM DEZE TE KUNNEN TONEN. MUSEUM BEELDEN AAN ZEE IS IN NEDERLAND TOONAANGEVEND OP HET GEBIED VAN DE MODERNE EN HEDENDAAGSE, INTERNATIONALE BEELDHOEWKUNST. IN DE DOOR THEO EN LIDA SCHOLTEN BIJEENGEBRACHTTE COLLECTIE STAAT HET 'MENSBEELD' CENTRAAL. HET MUSEUM IS IN 1994 GESTICHT EN IN DAT JAAR WERD HET PRACHTIGE DOOR WIM QUIST ONTWERPEN GEBOUW IN SCHEVENINGEN GEOPEND. DE SAMENSMELTING VAN DE PRIVÉCOLLECTIES VAN THEO EN LIDA SCHOLTEN EN DIRK HANNEMA ROND KASTEEL HET NIJENHUIS GEEFT EEN GEVARIEERD INZICHT IN DE ONTWIKKELING VAN DE MODERNE BEELDHOEWKUNST.

BEDRIJFSVOERING

Professionalisering

De jaarlijkse herhalingscursus bedrijfshulpverlening (BHV) en ontruimingsoefening hebben op beide publiekslocaties plaatsgevonden. Ook zijn er een reeks specifieke cursussen op gebied van beveiliging, beheer en behoud en tentoonstellingsinrichting gevolgd.

Om de veiligheid van de kunstwerken op beide locaties te waarborgen, is een nieuw objectbeveiligingssysteem verworven. In 2018 zijn alle voorbereidingen getroffen om het systeem in 2019 te implementeren.

Verder is Museum de Fundatie gebruik gaan maken van een online ticketsysteem, dat het voor bezoekers mogelijk maakt om op voorhand een entreebewijs te kopen.

Financieel beheer

De reguliere halfjaarcontrole is in het najaar van 2018 uitgevoerd door het controleteam van Baker Tilly Zwolle. Als onderdeel van de controle van de jaarrekening hebben zij een onderzoek ingesteld naar de administratieve organisatie en de interne beheersingsmaatregelen. Zij zijn van mening dat deze voldoen aan de, daaraan redelijkerwijs te stellen, eisen.

Ook is voor het vaststellen van diverse toegekende projectsubsidies weer een beroep gedaan op de accountant voor het geven van de benodigde verklaringen.

Gebouwen en terreinen

De hoog blijvende bezoekersaantallen op de beide locaties maakt extra aandacht voor gebouwbeheer noodzakelijk. Met de gebouweigenaren, de gemeente Zwolle en de provincie Overijssel is voortdurend en goed overleg over de optimalisering van de beide museumgebouwen.

Op beide museumlocaties zijn verbeteringen doorgevoerd in de beveiliging van de gebouwen en de objecten.

TENTOONSTELLINGEN

Het tentoonstellingsprogramma van Museum de Fundatie telde in 2018 in totaal 16 exposities op beide museumlocaties: Fundatie Zwolle en Kasteel het Nijenhuis. Daarnaast vonden er 12 FUNDATIEfusions plaats.

Wolfgang Mattheuer – Retrospectief

14 oktober 2017 t/m 7 januari 2018, Fundatie Zwolle

De retrospectieve tentoonstelling van Wolfgang Mattheuer was het eerste overzicht van de kunstenaar buiten Duitsland. Wolfgang Mattheuer werd in 1927 in Reichenbach in Vogtland (Saksen) geboren. Van 1947-1951 studeerde hij aan de Leipziger Hochschule für Grafik und Buchkunst, waar hij van 1965 tot 1974 professor is. Daarna richtte hij zich volledig op zijn kunstenaarschap. Met Werner Tübke en Bernard Heisig behoort hij tot de oprichters van de Leipziger Schule. Zij veranderen met hun dubbelzinnige, metaforische schilderijen het realisme van de DDR-kunst. De landschappen van Mattheuer geven vaak een indruk van de omgeving van Leipzig en het Vogtland en vertegenwoordigen met hun weidsheid tegelijkertijd een groter, 'werelds' landschap. Daarin zijn surreële, soms zwevende figuren geschilderd. De overzichtstentoonstelling bracht meer dan 80 van zijn belangrijkste schilderijen bijeen en werd samengesteld in nauwe samenwerking met Kunsthalle Rostock en Galerie Schwind (Leipzig, Berlijn en Frankfurt).

Frénk van der Linden – Onder Hollandse helden

14 oktober 2017 t/m 7 januari 2018, Fundatie Zwolle

In de tentoonstelling *Onder Hollandse helden* gingen 25 journalistieke portretten van Frénk van der Linden een dialoog aan met 25 beeldende kunstportretten (schilderijen, tekeningen, foto's). Hoe verhoudt een journalistiek portret zich tot een kunstportret? Zit ook bij een journalistiek portret de hand van de maker 'in het doek'? Hoe zie je dat? Gaat het om waarheid of over schoonheid? Op welke manier kunnen die twee samengaan? Van der Linden streeft er in zijn interviews naar het bestaande beeld van zijn gesprekspartners, uiteenlopend van Freddy Heineken tot Anouk, een nieuwe dimensie te geven. In de Wolk van de Fundatie Zwolle waren citaten uit interviews van Frénk van der Linden te lezen en werden videofragmenten getoond. Elk interview werd gecombineerd met één of meerdere kunstwerk(en). *Onder Hollandse helden* was een ode aan het portretgenre, maar ook een relativering ervan.

Neo Rauch – Dromos Schilderijen 1993-2017

Jan Banning – Red Utopia

14 oktober 2017 t/m 7 januari 2018, Fundatie Zwolle

Fotograaf Jan Banning documenteerde met zijn serie *Red Utopia* in (vanuit ons perspectief) diverse uithoeken van de wereld de nog levende restanten van het communisme, dat zo bepalend is geweest voor de twintigste eeuw. Hij ging op zoek naar locaties in vijf landen (India, Italië, Nepal, Portugal en Rusland) waar de communistische geest nog rondwaart en soms zelfs nog heerst. In steden en (soms afgelegen) stadjes legde hij met zijn camera de interieurs van partijkantoren met hun vaak uitbundige iconografie vast: rode vlaggen en vaandels, en portretten van Marx, Engels, Lenin, Stalin en Mao en van nationale partijleiders en ideologen. Soms zijn ook de lokale partijactivisten gefotografeerd. Vanachter het bureau kijken ze geconcentreerd in de lens. Bannings foto's kenmerken zich door een zorgvuldige hantering van compositie en licht.

Markus Matthias Krüger – Hortus

14 oktober 2017 t/m 7 januari 2018, Fundatie Zwolle en Kasteel het Nijenhuis

Op beide locaties was de tentoonstelling *Hortus* te zien van Markus Matthias Krüger. Deze jonge Leipziger kunstenaar maakt buitengewone landschappen. Bomen die door daken breken, planten die huizen overwoekeren en vuur dat een bos in lichterlaaie zet. Krüger richt zich na zijn studie op de academie van Leipzig al snel volledig op het landschap. Hierin komen geen mensen voor, hoewel hun ingreep op het landschap vaak wel zichtbaar is. Krüger rangschikt motieven als stobalen, bomen of bakstenen heel zorgvuldig, waardoor zijn landschappen iets abstracts en universeels hebben. Zijn strenge composities contrasteren met de ongereptheid van de natuur. In 2017 werd hem de 'Kunstpreis der Ursula Mattheuer-Neustädt und Wolfgang Mattheuer Stiftung' toegekend. Drie schilderijen van Krüger waren te zien in Fundatie Zwolle, 36 schilderijen hingen in Kasteel het Nijenhuis.

Michiel Borstlap – Audire et Videre I

24 mei 2017 t/m 7 januari 2018, Fundatie Zwolle

Michiel Borstlap maakte in opdracht van Museum de Fundatie de geluidssculptuur *Audire et Videre I*. Michiel Borstlap verandert in zijn concerten het podium in een tekentafel om met klanken een wereld van schoonheid, avontuur en emoties te scheppen. Of zoals Borstlap het zelf zegt: 'De schaduw tussen twee noten is een plek waar ik mij graag begeef.' In het atrium, de ruimte die de verdiepingen van Fundatie Zwolle met elkaar verbindt, was de geluidssculptuur tot en met 7 januari 2018 te horen. Het werk maakt deel uit van de eigen collectie en zal in de komende jaren regelmatig in het atrium klinken.

Jasper Krabbé – Japanese Paintings

Neo Rauch bij *Gewitterfront*

Françoise Stoop – Noordelijke ziel

8 september 2017 t/m 11 februari 2018, Fundatie Zwolle en Kasteel het Nijenhuis

Met de tentoonstelling *Noordelijke ziel* maakte het publiek kennis met het werk van Françoise Stoop. Het Hollandse landschap is voor deze kunstenares een belangrijke inspiratiebron. In haar kunstwerken verwerkt ze het verticale ritme van bomenrijen en de horizontale lijnen van de horizon. Ze schildert in subtiele kleuren op lohangend jute, waardoor elk werk een driedimensionaal aspect heeft. Net als Mondriaan viert Françoise Stoop de oneindigheid en de strenge ordening. De doeken van grove jute, variërend in kleur en dikte, absorbeert de verf soms volledig en maakt ze vaak zelf van gebruikte aardappelzakken met oneffenheden, naden en rafelranden. Haar keuze voor dit materiaal bepaalt mede de vorm van het schilderij. Het geeft haar werk iets eigenzinnigs, een zekere vrijheidsdrang, alsof het elk moment uit de lijst kan springen.

Eva van Kempen – Klaar om te dragen

8 september 2017 t/m 11 februari 2018, Kasteel het Nijenhuis

Eva van Kempen is edelsmid en sieradenontwerper. Door edelmetaal, zoetwaterparels en edelstenen toe te voegen aan afgedankte ziekenhuismaterialen als infuusnoeren, injectienaalden en bloedbuisjes, transformeert zij schijnbaar koude en klinische materialen in kostbare juwelen. Op uitnodiging van Museum de Fundatie creëerde Eva van Kempen voor tentoonstelling *Klaar om te dragen* juwelen voor bustes van diverse beeldhouwers uit de collectie. Met de tentoonstelling gaf de kunstenares op lichtvoetige wijze glans aan vaak wrange en paradoxale thema's zoals ziekte, leven en dood.

Neo Rauch Dromos Schilderijen 1993-2017

21 januari t/m 3 juni 2018, Fundatie Zwolle

Neo Rauch (Leipzig, 1960) is één van de belangrijkste kunstenaars van dit moment. Zijn werk, dat de kunstwereld zo stormachtig veroverde, onttrekt zich volledig aan het voorspelbare ritme waarin de kunsten zich de afgelopen decennia lijken te hebben ontwikkeld. De complexe schilderijen van Neo Rauch transporteren de kijker naar een herkenbare wereld, die na een eerste gevoel van houvast, bij nadere beschouwing verwarring en soms verontrusting veroorzaakt. Het menselijk bestaan in al zijn gelaagdheid, in interactie en in isolement, golft ons tegemoet in vele gedaanten, vaak geworteld in het Midden-Europa van vervlogen tijden. Neo Rauch vult zijn schilderijen met zijn droombeelden, visioenen, begeleiders en reisgenoten. Zijn schilderijen verbinden hun dynamiek met ons levensgevoel. Zij worden onderdeel van ons, huisgenoten, alsof ze ademen, die iedere dag denkipulsen kunnen geven door hun indringende aanwezigheid of troost brengen. In het werk van Neo Rauch wordt de kracht van de kunst gevierd en het schilderen en het kijken naar schilderijen als levensnoodzaak geproclameerd. Van 21 januari t/m 3 juni 2018 waren in Museum de Fundatie 65 werken van Neo Rauch uit internationale kunstverzamelingen te zien.

Paul Citroen & Yoke Matze

7 februari t/m 11 oktober 2018, Kasteel het Nijenhuis

In 1977 bezocht fotograaf Yoke Matze Paul Citroen in zijn atelier in Wassenaar. Daar werkte hij aan een portret van de belangrijke Duitse fotograaf Otto Umbehr (1902-1980), beter bekend als 'Umbo'. Umbehr was een vriend van Citroen uit de Bauhaus-tijd. Met hem voerde Paul Citroen zijn eerste foto-experimenten uit. De Fundatie heeft 18 foto's kunnen verwerven van deze Nederlandse fotograaf die sinds 35 jaar woont en werkt in Londen. De serie foto's die Matze maakte is een mooie aanvulling op de grootste Citroencollectie van Nederland, waar het schilderij van Umbo ook onderdeel van uitmaakt. In Kasteel het Nijenhuis werden de fotoserie en portret gecombineerd.

Jan Cremer

20 februari t/m 10 juni 2018, Kasteel het Nijenhuis

Met 30 werken van Jan Cremer had Museum de Fundatie de grootste museale collectie van de kunstenaar in huis. In het kasteel en in de tuinzaal van het Nijenhuis waren 23 werken uit zijn oeuvre te zien. Het museum onderstreepte hiermee het belang van Jan Cremer, die met zijn onorthodoxe techniek en dito persoonlijkheid zichzelf na de oorlog in één klap in de frontlinie van de Nederlandse moderne kunst heeft geplaatst.

Ronald A. Westerhuis – Size does Matter

16 juni t/m 2 september 2018, Fundatie Zwolle en Kasteel het Nijenhuis

Ronald A. Westerhuis maakt enorme sculpturen van roestvrij staal. Hij is de ontwerper van het Nationaal Monument MH17 dat vorig jaar is onthuld in het herdenkingsbos bij Vijfhuizen. Van 16 juni t/m 2 september 2018 was in Museum de Fundatie en Kasteel het Nijenhuis een groot overzicht te zien van deze belangrijke hedendaagse kunstenaar.

Jasper Krabbé – Japanese Paintings

16 juni t/m 2 september 2018, Fundatie Zwolle en Kasteel het Nijenhuis

Jasper Krabbé draait in zijn recente serie *Japanese Paintings* de conventies van de schilderkunst letterlijk om. Voor zijn door Japanse motieven geïnspireerde serie gebruikte hij de doordruk van beeltenissen op de achterkant van onconventionele dragers als antiek linnen en gebruikt decordoek. De tentoonstelling *Jasper Krabbé – Japanese Paintings* was voornamelijk te zien in de Fundatie Zwolle. In Kasteel het Nijenhuis waren 7 werken van Krabbé te zien.

Ronald A. Westerhuis – Size does Matter

Giacometti-Chadwick - Facing Fear

Fritz Klemm – Schilderijen en werken op papier

16 juni t/m 2 september 2018, Fundatie Zwolle en Kasteel het Nijenhuis

Het werk van de Duitse kunstenaar Fritz Klemm (1902-1990) is buitengewoon krachtig, verstild en poëtisch in de dialoog en omgang met de dingen en de ruimte die hem omgeven. Wat zijn kunst en kunstenaarschap zo uniek maken, zijn de synergie van zijn ervaringen en zijn speciale, selectieve manier van waarnemen, zijn zoektocht naar het ideale gewicht. De tentoonstelling van Fritz Klemm was voornamelijk in de Fundatie Zwolle. In Kasteel het Nijenhuis waren 13 werken van Klemm te zien.

Giacometti-Chadwick, Facing Fear

22 september 2018 t/m 6 januari 2019, Fundatie Zwolle en Kasteel het Nijenhuis

Museum de Fundatie presenteerde van 22 september 2018 t/m 6 januari 2019 de tentoonstelling *Giacometti-Chadwick, Facing Fear*. De beelden van Alberto Giacometti (1901-1966) en Lynn Chadwick (1914-2003) belichamen de toestand van ontluistering en angst in Europa tijdens de jaren van de Koude Oorlog. Met deze twee kunstenaars nam de beeldhouwkunst definitief afscheid van de vooroorlogse romantiek en esthetiek, om met beide benen te landen in de rauwe realiteit. Terwijl Giacometti de mens terugbracht tot zijn meest kernachtige verschijning, zonder enige opsmuk, creëerde Chadwick zijn krachtige oerbeelden van mens en dier. De tentoonstelling omvatte meer dan 150 werken. Voor het eerst is het werk van Giacometti en Chadwick zo nadrukkelijk samengebracht.

Yuri Honing & Mariecke van der Linden – Goldbrun

21 september 2018 t/m 6 januari 2019, Fundatie Zwolle

Als vervolg op het album *Goldbrun*, waarmee Yuri Honing de prestigieuze Edison Jazz Award 2018 in de wacht sleepte, richtte hij samen met kunstenaar Mariecke van der Linden vanaf 22 september 2018 een ruimte in Fundatie Zwolle. Met muziek, schilderijen en installaties reflecteren zij in een 'Gesamt-kunstwerk' op Europa. De presentatie werd ingepast in de tentoonstelling *Giacometti-Chadwick, Facing Fear*. Hun visie op Europa verhoudt zich tot die van de twee beeldhouwers, die, elk in een eigen vormtaal, reageerden op de toestand van ontluistering en angst in Europa tijdens de jaren van de Koude Oorlog.

Fritz Klemm – Schilderijen en werken op papier

Dirk Hannema (1895-1984) – Verzamelaar, museumdirecteur en kasteelheer
19 oktober 2018 t/m 5 mei 2019, Kasteel het Nijenhuis

In Kasteel het Nijenhuis was vanaf 19 oktober 2018 de tentoonstelling *Dirk Hannema (1895-1984) – Verzamelaar, museumdirecteur en kasteelheer* te zien. De expositie vertelt het opmerkelijke verhaal van de gepassioneerde verzamelaar Dirk Hannema, vooroorlogs directeur van Museum Boijmans van Beuningen en stichter van Museum de Fundatie. Een keuze uit de door hem aangekochte schilderijen, beelden, meubels en andere toegepaste kunstobjecten is opgesteld zoals in de tijd dat Hannema het kasteel bewoonde. Aanleiding voor de tentoonstelling is de biografie *Hannema: museumdirecteur* door prof. dr. W.E. Krul, die op 13 oktober 2018 gepresenteerd werd in Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam.

Dirk Hannema (1895-1984) – Verzamelaar, museumdirecteur en kasteelheer. Met op de achtergrond 5 wandschilderingen van Augustinus en Mattheus Terwesten, verworven en gerestaureerd met steun van de Vereniging Rembrandt en de BankGiro Loterij.

Zonderlinge Agnes van den Brandeler groeide op in Den Haag. In de jaren van de Tweede Wereldoorlog werkte ze aan een boekje over de geschiedenis van de stad, waaraan zij samen met haar zus, de kunstenares en beeldhouwster Agnes van den Brandeler, een belangrijke rol speelde. In een klein, elegant boekje wordt de geschiedenis van de stad in een heel eigen stijl en met een sterke visuele stijl, van vele kleine tekeningen naar een groot, helder beeld van de stad. Het boekje is een mooi voorbeeld van de samenwerking tussen Agnes van den Brandeler en haar zus, de kunstenares en beeldhouwster Agnes van den Brandeler.

FUNDATIEfusion Hardenberg – Agnes van den Brandeler

Paul Citroen in Panorama Museum Bad Frankenhausen

FUNDATIEfusions

Onder de noemer FUNDATIEfusions organiseert Museum de Fundatie sinds januari 2012 compacte tentoonstellingen op diverse openbare plekken in Overijssel en daarbuiten. In 2018 vonden er 12 FUNDATIEfusions plaats.

Almelo, Kunsthof Hof 88

- Rob Scholte en Jan Sluifers – 6 juli t/m 2 september 2018

Den Haag, Huis Schuylenburch

- Paul Citroen – 20 t/m 22 juni 2018

Hardenberg, Gemeentehuis

- Marte Röling – Droomwerk – 30 november 2017 t/m 31 december 2018
- Agnes van den Brandeler – 12 december 2018 t/m 1 april 2019

Hengelo, ROC van Twente, locatie de Gieterij

- Bezielde portretten – 11 april 2017 t/m 5 maart 2018
- Neo Rauch – 8 maart t/m 27 juni 2018
- De kleur van de vrijheid, de vrijheid van de kleur – 20 december 2018 t/m 12 mei 2019

Nijverdal, Gemeente Hellendoorn, Huis voor Cultuur en Bestuur

- De kleur van de vrijheid, de vrijheid van de kleur – 11 april 2017 t/m 30 juni 2018
- Marte Röling – Droomwerk – 13 september t/m 31 december 2018

Zwolle, Deltion College

- Neo Rauch – 28 maart t/m 21 juni 2018
- Lars van den Brink, A Happy Day in Europe – 2 december 2018 t/m 25 februari 2019

Zwolle, Cibap

- Joseph Klibansky – 7 maart t/m 26 april 2018

Overige tentoonstellingen en presentaties

Panorama Museum, Bad Frankenhausen – 10 november 2018 t/m 10 februari 2019

Paul Citroen - Der Mensch vor der Kunst

Ter gelegenheid van het Bauhaus-jaar presenteerde het Panorama Museum in Bad Frankenhausen (deelstaat Thüringen, Duitsland) de overzichtstentoonstelling 'Der Mensch vor der Kunst' van Paul Citroen met 84 werken uit de collectie van Museum de Fundatie, collectie provincie Overijssel. In dit retrospectief werden 60 kunstzinnige jaren van Citroen gevolgd, van Weimar naar Nederland. De tentoonstelling rekende op veel publiciteit in Duitsland en het museum ontving gedurende de expositieperiode 11.177 bezoekers.

Lowlands, Biddinghuizen – 17 t/m 19 augustus 2018

Op Lowlands 2018 was Museum de Fundatie vertegenwoordigd met *Mikkel* van Tom Claassen en *Stepping Stones* van Ronald A. Westerhuis.

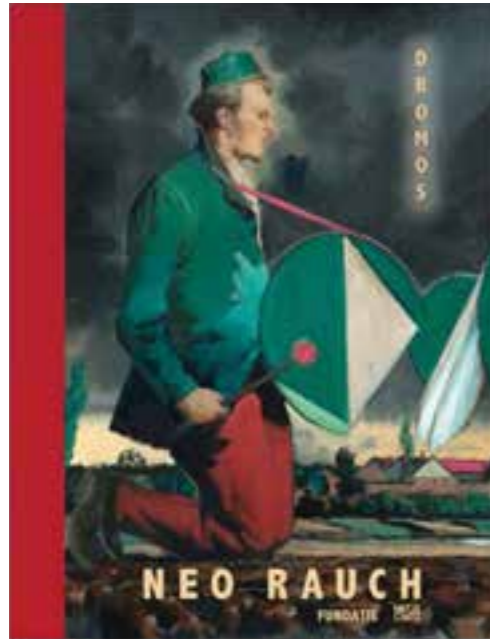
Festival Woest – 28 mei t/m 1 juni 2018

Op dit Zwolse festival voor jongeren van 12 tot 18 jaar presenteerde Museum de Fundatie een sculptuur van Ronald A. Westerhuis en gaf een museumdocent workshops.

Uitmarkt Amsterdam – 25 en 26 augustus 2018

Op de Uitmarkt op het Oosterdokterrein in Amsterdam was Museum de Fundatie vertegenwoordigd met een stand waarin een beeld tentoongesteld werd van Ronald A. Westerhuis en twee museumdocenten informatie en goodiebags verstrekten aan bezoekers.

PUBLICATIES

In 2018 verschenen de volgende tentoonstellingspublicaties:

Neo Rauch Dromos Schilderijen 1993-2017

Verschenen in drie talen bij de gelijknamige tentoonstelling in Museum de Fundatie

Auteurs: Ralph Keuning, Ulf Küster, Harald Kunde, Norman Rosenthal, Klaus Werner

Uitgave: Hatje Cantz, Berlijn

ISBN: 978-37-7574-379-2

Ronald A. Westerhuis – Size does matter

Verschenen bij de gelijknamige tentoonstelling in Museum de Fundatie

Auteurs: Thomas J. Schansman, Huang Du, Ralph Keuning, Teo van den Brink, Margitte Verwoerd

Uitgave: Waanders & de Kunst, Zwolle

ISBN: 978-94-6262-186-2 NUR 644

Jasper Krabbé – Japanese Paintings

Verschenen bij de gelijknamige tentoonstelling in Museum de Fundatie

Auteurs: Ralph Keuning, Teo van den Brink

Uitgave: Waanders & de Kunst, Zwolle

ISBN: 978-94-6262-171-8 NUR 644

Fritz Klemm – Schilderijen en werken op papier

Verschenen bij de gelijknamige tentoonstelling in Museum de Fundatie

Auteurs: Jürgen Partenheimer, Dagmar Schmidt

Uitgave: Waanders & de Kunst, Zwolle / Kunstmuseum Ahlen / Leonhardi-Museum Dresden

ISBN: 978-94-6262-169-5 NUR: 644

Giacometti-Chadwick, Facing Fear

Verschenen bij de gelijknamige tentoonstelling in Museum de Fundatie

Auteurs: Michael Bird, Ralph Keuning

Uitgave: Waanders & de Kunst, Zwolle

ISBN: 978-94-6262-196-1 NUR 644

Goldbrun – Kapel voor Europa

Verschenen bij de tentoonstelling: *Yuri Honing & Mariecke van der Linden – Goldbrun*

Auteurs: Ralph Keuning, Yuri Honing, Mariecke van der Linden

Uitgave: Waanders & de Kunst, Zwolle

ISBN: 978-94-6262-223-4 NUR 644

Nieuwsbrief

Dit jaar verschenen 6 email-nieuwsbrieven waarmee belangstellenden op de hoogte werden gebracht van de verschillende activiteiten en tentoonstellingen.

Info-leaflets

Bij elke wisseling van tentoonstellingen ontvangen bezoekers gratis info-leaflets met tentoonstellingsinformatie en plattegrond. Aan de bezoekers van de beeldentuin wordt een gratis info-leaflet verstrekt waarin alle beelden die in de tuin te zien zijn kort worden toegelicht.

Yuri Honing & Mariecke van der Linden – Goldbrun

Ronald A. Westerhuis – Size does Matter

BANKGIRO LOTERIJ, SPONSORS, FONDSSEN, VRIENDEN

Door het niet aflatende engagement van de provincie Overijssel en de gemeente Zwolle, onze subsidiënten, heeft Museum de Fundatie een stevige basis om zijn activiteiten te ontplooiën. Daarnaast kan het museum rekenen op grote betrokkenheid van BankGiro Loterij, sponsors en fondsen. Hiermee is het museum in staat om een ambitieus tentoonstellingsprogramma te realiseren en belangrijke aankopen te doen. Museum de Fundatie is zeer erkentelijk voor deze hulp.

BANKGIRO LOTERIJ

Museum de Fundatie maakt deel uit van de beneficiëntenfamilie van de BankGiro Loterij. Met gelden van de BankGiro Loterij doet het museum aankopen en maakt het museum de collectie voor een breed publiek toegankelijk. Naast de jaarlijkse bijdrage van de BankGiro Loterij van 300.000 euro is 364.891 euro via geormerkt werven bijeengebracht door de deelnemers aan de BankGiro Loterij. Ook ontving de Fundatie een extra projectbijdrage van 250.000 euro voor realisatie van Fundatie Summerstage, naar aanleiding van een projectaanvraag in september 2018.

SPONSORS

De betrokkenheid van onze sponsors, de Founders van de Fundatie, bij het museum is zeer groot. We mochten rekenen op veel ondersteuning bij het verwezenlijken van onze bouwplannen in 2013. Het is zeer verheugend dat vele van die sponsors hun verbintenis met Museum de Fundatie continueren en ons helpen bij het realiseren van ons ambitieuze tentoonstellingsprogramma.

Het tentoonstellingsprogramma van Museum de Fundatie wordt mede mogelijk gemaakt door Rabobank IJsseldelta, Wijzonol, Novon, Unica en Wilco Art Books.

FONDSSEN

Gedurende het jaar droegen de Turing Foundation, Mondriaan Fonds, Fonds 21, Prins Bernard Cultuurfonds en Blockbusterfonds bij aan de realisering van het tentoonstellingsprogramma voor 2018.

VRIENDEN

Voor diegene die hun bijzondere betrokkenheid bij Museum de Fundatie willen tonen, bestaat er de mogelijkheid om 'vriend' te worden van de Fundatie. Vrienden krijgen gratis toegang tot het museum. Daarnaast ontvangen zij de digitale nieuwsbrief, de uitnodigingen voor tentoonstellingsopeningen en worden zij uitgenodigd voor een blik achter de schermen of een ontmoeting met een kunstenaar.

OVERIGE ACTIVITEITEN

Op 1 maart en 14 april verzorgde de Vrije Academie een lezing over Neo Rauch in het auditorium van de Fundatie Zwolle.

Op 13 april organiseerde het museum een MuseumkaartMatch-avond in het kader van de Nationale Museumweek. Deelnemers konden een 'blind date' organiseren in het museum, samen de tentoonstelling van Neo Rauch bezoeken en aansluiten bij een rondleiding.

Ralph Keuning gaf op 20 maart een inleiding over Neo Rauch voor lezers van het museummagazine See All This.

Op 12 en 13 mei vonden de BankGiro Loterij Open Dagen plaats in Museum de Fundatie met gratis rondleidingen en lezingen over Neo Rauch voor VIP-kaarthouders.

Op Tweede Pinksterdag (21 mei) bezochten 369 mensen Kasteel het Nijenhuis in het kader van de Dag van het Kasteel, een initiatief van het landelijke Kenniscentrum Kasteel en Buitenplaats.

Onder de titel *Cibap Graduates 2018* toonden van 5 t/m 22 juli examenkandidaten van 'Cibap vakschool voor verbeelding' hun eindwerk in de Fundatie Zwolle.

Tijdens Open Monumentendag op zaterdag 8 september waren de Fundatie Zwolle (927 bezoekers) en Kasteel het Nijenhuis (163 bezoekers) gratis toegankelijk.

Op 8 en 9 oktober vond de Global Travel Trade Show plaats in Zwolle. 127 touroperators uit onder andere Duitsland, Italië, Spanje, UK, Brazilië, Japan, China en Rusland kregen een rondleiding in Museum de Fundatie. Ook was de Fundatie vertegenwoordigd op de touroperatorsmarkt in Hotel Lumen en bij het Grand Diner in de Grote Kerk.

Museumkaarthouders konden op 12, 19 en 26 oktober en 2 november een gratis rondleiding volgen over de tentoonstelling *Giacometti-Chadwick, Facing Fear*.

Op 8 en 9 november kregen mantelzorgers gratis toegang tot de Fundatie Zwolle in het kader van de Week van de Mantelzorg.

Op 12 november sprak Ralph Keuning bij de Academie van de Kunsten, onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Academie van de Wetenschappen, over de tentoonstelling *Giacometti-Chadwick, Facing Fear*.

Op 18 november, 24 november en 8 december vonden er *artist's talks* plaats met Yuri Honing en Mariecke van der Linden over hun tentoonstelling *Goldbrun*.

Bijeenkomsten en ontvangsten

Naast bovengenoemde activiteiten bood het museum ruimte aan bijeenkomsten en ontvangsten. Hier is in het verslagjaar veel gebruik van gemaakt.

Mw. Hester Maij (gedeputeerde provincie Overijssel), Neo Rauch, Arie Slob (Minister van Onderwijs en Media), Rob Scholte en Ralph Keuning bij de opening van de tentoonstelling 'Neo Rauch Dromos Schilderijen 1993-2017'.

'Het onder woorden brengen van
intens verdriet en daar een vorm
voor vinden is kunst.'

"Putting intense sorrow into
words and then finding a physical
form for it: that is art."

Thomas J. Schampier, bereaved relative and member of the MH17 Monument Committee

COLLECTIE

Conservering en restauratie

In 2018 zijn de volgende werken gerestaureerd:

- Jan Cremer, *Adelaar veen*, 1985, olieverf op doek. Bij dit schilderij zijn opstaande verfdelen vlak gemaakt en vastgezet.
- Neo Rauch, *Gewitterfront*, 2016, olieverf op doek. Dit werk is voorzien van een nieuwe lijst met Museumacrylaat.
- Neo Rauch, *Neujahr*, 2005, olieverf op doek. Dit werk is voorzien van een nieuwe lijst met Museumglas.
- Jan Sluijters, *Portret van de zangeres Dina Diependaal*, 1914, olieverf op doek. Dit schilderij is geretoucheerd en voorzien van achterkantbescherming.
- Mattheus Terwesten, *Mercurius en Aeneas*, 1736, olieverf op doek. Dit werk is uitvoerig gerestaureerd o.a. vernis afgenomen, schoongemaakt, geretoucheerd en opnieuw gevernist.
- Mattheus Terwesten, *Mercurius en Aeneas*, 1736, olieverf op doek. Dit werk is uitvoerig gerestaureerd o.a. vernis afgenomen, schoongemaakt, geretoucheerd en opnieuw gevernist.
- Mattheus/Augustinus Terwesten, *De dood van Dido*, ca 1736, olieverf op doek. Dit werk is uitvoerig gerestaureerd o.a. vernis afgenomen, schoongemaakt, geretoucheerd en opnieuw gevernist.
- Werner Tübke, *Arbeidersklasse en intelligentsia (ontwerp)*, 1971, tempera op doek. Dit werk is opnieuw in de lijst geplaatst.

Bruiklenen aan derden

- Paul Citroen, 84 werken uit de collectie Provincie Overijssel, uitgeleend aan Panorama Museum, Bad Frankenhausen, Duitsland, 10 november 2018 t/m 10 februari 2019 (zie p. 55)
- Jan Cremer, *Tulips 67-02*, 1967, uitgeleend aan Allianz Deutschland AG, Unterföhring, Duitsland, 20 januari t/m 3 juni 2018
- Kees van Dongen, *De mobilisatie*, 1914, uitgeleend voor de tentoonstelling *Van Dongen et le Bateau-Lavoir*, Musée de Montmartre, Parijs, Frankrijk, 16 februari t/m 26 augustus 2018
- Erich Wichmann, *Compositie*, 1918, uitgeleend voor de tentoonstelling *Erich Wichman, Vrije radicaal*, Centraal Museum, Utrecht, 17 maart t/m 24 juni 2018
- Erich Wichmann, *De tragische domheid*, 1922, uitgeleend voor de tentoonstelling *Erich Wichman, Vrije radicaal*, Centraal Museum, Utrecht, 17 maart t/m 24 juni 2018
- Erich Wichmann, *Het mannetje uit de maan*, 1926, uitgeleend voor de tentoonstelling *Erich Wichman, Vrije radicaal*, Centraal Museum, Utrecht, 17 maart t/m 24 juni 2018

- Jan Wiegers, *Portret van Hendrik Werkman*, 1925-1926, uitgeleend voor de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*, Groninger Museum, 26 mei t/m 4 november 2018
- Leo Gestel, *Liggend naakt*, 1909, uitgeleend voor de tentoonstelling *Het geheim van Gestel*, Kranenburgh, Bergen, 3 juni t/m 30 september 2018
- Léon De Smet, *De zonnige tuin*, 1913, uitgeleend voor de tentoonstelling *Geschilderde tuinen*, Singer Laren, 5 juni t/m 26 augustus 2018
- Charley Toorop, *Stilleven met aarden kruik*, 1914, uitgeleend voor de tentoonstelling *Eyeopener. Kunsthandel M.L. de Boer (1945-2006)*, Rijksmuseum Amsterdam, 30 juni t/m 16 september 2018
- Jan Sluijters, *Portret van de zangeres Dina Diependaal*, 1914, uitgeleend voor de tentoonstelling *Eyeopener. Kunsthandel M.L. de Boer (1945-2006)*, Rijksmuseum Amsterdam, 30 juni t/m 16 september 2018
- Han van Meegeren, *Christus en de overspelige vrouw*, 1942, uitgeleend voor de tentoonstelling *Thrill of Deception – From Ancient Art to Virtual Reality*, Kunsthalle München, Duitsland, 17 augustus 2018 t/m 13 januari 2019
- Gerard ter Borch, *Groepsportret van de familie De Marez-De Schilder*, 1645, uitgeleend voor de tentoonstelling *Lief en Leed. Hollandse families in voor- en tegenspoed*, Rijksmuseum Twenthe, Enschede, 8 september 2018 t/m 6 januari 2019
- Vincent van Gogh, *De molen 'Le blute-fin'*, 1886, uitgeleend voor de tentoonstelling *The Flâneur: From Impressionism to the Present*, Kunstmuseum Bonn, Duitsland, 20 september 2018 t/m 13 januari 2019
- Jan Toorop, *Allegorische voorstelling*, 1898, uitgeleend voor de tentoonstelling *Art and Magic; The spell of Esotericism in Europe, from Symbolism to the historical avant-garde movements*, Arte E Magia, Cinisello Balsamo, Milaan, Italië, 29 september 2018 t/m 27 januari 2019
- Piet Mondriaan, *Rij van elf populieren in rood, geel, blauw en groen*, 1908, uitgeleend voor de tentoonstelling *Art and Magic; The spell of Esotericism in Europe, from Symbolism to the historical avant-garde movements*, Arte E Magia, Cinisello Balsamo, Milaan, Italië, 29 september 2018 t/m 27 januari 2019
- Neo Rauch, *Gewitterfront*, 2016, uitgeleend voor de tentoonstelling *Als kunst je lief is*, Kröller Müller Museum, Otterlo, 30 september 2018 t/m 3 februari 2019
- Franz Marc, *De schepping van de paarden*, 1913, uitgeleend voor de tentoonstelling *Berlijn 1912-1932*, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Brussel, België, 5 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Ossip Zadkine, *Diana*, 1939, uitgeleend voor de tentoonstelling *Ossip Zadkine. Zadkine aan Zee*, Museum Beelden aan Zee, Scheveningen, 6 oktober 2018 t/m 3 maart 2019
- Ossip Zadkine, *Kop van een vrouw*, 1927, uitgeleend voor de tentoonstelling *Ossip Zadkine. Zadkine aan Zee*, Museum Beelden aan Zee, Scheveningen, 6 oktober 2018 t/m 3 maart 2019

In ruil voor Neo Rauch's *Abraam* kreeg bruikleengever Allianz Kunstsammlung een bruikleen uit de collectie van de Provincie Overijssel, nl. *Tulips 67-02* van Jan Cremer. Het werk werd gedurende bruikleenperiode geëxposeerd in de bedrijfskantine van Allianz.

- Ossip Zadkine, *Zonnewijzer*, 1929-1947, uitgeleend voor de tentoonstelling *Ossip Zadkine. Zadkine aan Zee*, Museum Beelden aan Zee, Scheveningen, 6 oktober 2018 t/m 3 maart 2019
- Horstink, *Portret van Dirk Hannema*, 1939, uitgeleend voor de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 13 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Dirk van Gelder, *ex libris Hannema (Recht op het doel)*, datering onbekend, uitgeleend voor de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 13 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Jaap Gidding, *Portret van Dirk Hannema tijdens verblijf interneringskamp*, 1945, uitgeleend voor de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 13 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Jaap Gidding, *Portret van Dirk Hannema tijdens verblijf interneringskamp*, 1945, uitgeleend voor de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 13 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Jacobus Johannes Pieter Oud, *Bureaustoel model 03*, 1933, uitgeleend voor de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 13 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Onbekend, *Inname Koninklijke onderscheiding*, 1950, uitgeleend voor de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 13 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Onbekend, *Koninklijke onderscheiding Hannema*, datering onbekend, uitgeleend voor de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 13 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Onbekend, *Nieuwjaarswens medewerkers Museum Boijmans*, 1945, uitgeleend voor de tentoonstelling *Boijmans in de oorlog. Kunst in de verwoeste stad*, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 13 oktober 2018 t/m 27 januari 2019
- Jan Voerman sr., *Drie koeien in de wei*, 1872-1920, uitgeleend voor de tentoonstelling *Pittoresk Hattem, getekend en geschilderd door bekende kunstenaars*, Voerman Museum, Hattem, 30 oktober 2018 t/m 14 april 2019
- Jan Voerman sr., *Paarden in de wei voor Hattem*, 1892, uitgeleend voor de tentoonstelling *Pittoresk Hattem, getekend en geschilderd door bekende kunstenaars*, Voerman Museum, Hattem, 30 oktober 2018 t/m 14 april 2019
- Jan Sluijters, *Bloemen in een vensterbank*, 1913, uitgeleend voor de tentoonstelling *Jan Sluijters. De wilde jaren*, Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch, 17 november 2018 t/m 7 april 2019

Langdurige bruiklenen aan Museum de Fundatie

- Catinka Kersten, *En iedereen hield de adem in tijdens die fractie van eeuwen*, 2014, beton, bruikleen Museum Beelden aan Zee, Scheveningen
- Karel Appel, *King Lear*, 1962, olieverf op doek, bruikleen Vereniging Rembrandt
- Neo Rauch, *Neujahr*, 2005, olieverf op doek, bruikleen collectie Broere Charitable Foundation
- Wolfgang Mattheuer, *Das tragische Ende eines Unerkannten II*, 1984, olieverf op paneel, bruikleen collectie Fritz P. Mayer Frankfurt am Main/ Leipzig

Bruiklenen voor bepaalde tijd aan Museum de Fundatie

- Neo Rauch, *Der Lehrling*, 2015, olieverf op doek, bruikleen Arthaus
- Neo Rauch, *Tal*, olieverf op doek, bruikleen Galerie EIGEN + ART Leipzig/ Berlijn en David Zwirner, New York/ Londen

Aanwinsten

Verworven voor de collectie van de Stichting Hannema-de Stuers Fundatie met steun van de BankGiro Loterij

- Jasper Krabbé, *Maria Callas II (Butterfly)*, 2017, olieverf en textielverf op doek

Verworven voor de collectie van de Stichting Hannema-de Stuers Fundatie

- Divers, *One Minutes – meerdere afleveringen uit de periode april tot en met december 2017*, 2017, USB-stick met digitaal filmbestand

Verworven voor de collectie van de Provincie Overijssel

- Ronald Westerhuis, *Stepping Stones (schaalmodel)*, 2018, roestvrijstaal
- Siegfried Woldhek, *Portret van Ank Bijleveld oud-Commissaris van de Koning voor de provincie Overijssel*, 2018, aquarel op papier

Schenkingen

Schenkingen aan de Stichting Hannema-de Stuers Fundatie:

- Dora Dolz, *Hoorn des Overvloeds*, 1994, keramiek gemengde techniek
- Dora Dolz, *Luna Roja*, 1994, keramiek gemengde techniek
- Dora Dolz, *Zuliani*, 1994, keramiek gemengde techniek
- Eva van Kempen, *Lithium-heparin*, 2017, halssieraad van gemengde technieken, schenking door de kunstenaar
- Eva van Kempen, *Neonatologie*, 2017, halssieraad van gemengde technieken, schenking door de kunstenaar
- Eva van Kempen, *She decides*, 2017, kuisheidsgordel van gemengde technieken, schenking door de kunstenaar
- Fritz Klemm, *Wand*, ongedateerd, gouache en krijt op papier, schenking door Barbara Klemm
- Jan Cremer, *Adelaar Veen*, 1985, olieverf op doek, schenking door Annie en Ben Bunders Blaricum
- Neo Rauch, *Zeiger*, 2017, lithografie op papier, oplage 5/35, schenking door de kunstenaar
- Neo Rauch, *Schilfer*, 2017, lithografie op papier, oplage 5/35, schenking door de kunstenaar

- Neo Rauch, *Zeiger*, 2017, lithografie op papier, oplage 7/35, schenking door de kunstenaar
- Neo Rauch, *Schilfer*, 2017, lithografie op papier, oplage 7/35, schenking door de kunstenaar
- René de Boer, *Schets van beeld Atlas met een gedicht door Colette Jesse*, 1986, inkt op papier, schenking door de kunstenaar
- Studio Suolle, *Suolle Anno 761*, 2018, zeefdruk, schenking door de kunstenaars
- Twan de Vos, *De stekeltjes*, 1998, inkt op papier, schenking door de kunstenaar

Schenkeningen aan de collectie van Provincie Overijssel:

- Onbekend, *Boerderij met koeien*, 2016, gekleurd krijt op papier
- Onbekend, *Haventje*, ongedateerd, gekleurd krijt op papier
- Onbekend, *Weilanden en water*, ongedateerd, gekleurd krijt op papier
- Paul Citroen, *Bosgezicht*, 1982, lithografie op papier
- Paul Citroen, *Portret van een vrouw*, ongedateerd, olieverf op doek
- Paul Citroen, *Portret van Galinka Ehrenfest*, 1941, olieverf op papier
- Paul Citroen, *Portret van Mevrouw Drooglever Fortuin Konsales*, ongedateerd, olieverf op board
- Paul Citroen, *Reproductie Portret van Lien Bendien Citroen*, ongedateerd, offsetdruk
- Paul Citroen, *Portret van Nico Jesse*, 1953, olieverf op doek, schenking door Colette Jesse
- Paul Citroen, *Atelier van de schilder Charles Roelofsz aan het Waterlooplein*, Amsterdam, 1931, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Dubbelportret van Mijke Greve en Hans IJzermans*, 1930, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Marianne Breslauer op de boot naar Breskens*, 1924 - 42, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Paul Citroen met camera, zelfportret.*, 1932, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Portret van Alannah Delias*, 1932, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Portret van Alannah Delias*, 1932, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Portret van Alannah Delias*, 1932, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Portret van Annelies*, 1934, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman

- Paul Citroen, *Portret van Wilma Jeuken*, 1933, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Portret van Wim Schumacher*, 1931, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman
- Paul Citroen, *Stilleven interieur*, 1924-42, barietafdruk van het originele celluloidnegatief in ca. 1993 gemaakt door Harm Botman, fotograaf en meesterdrukker. Schenking uit de nalatenschap van Harm Botman

BIBLIOTHEEK EN DOCUMENTATIE

De kunsthistorische bibliotheek van Museum de Fundatie, waaronder de boeken uit het bezit van Dirk Hannema en Paul Citroen, is ondergebracht in het Westelijk Bouwhuis.

In het afgelopen jaar is zijn er 186 titels ingevoerd in het datasysteem. Eind 2018 waren er 8.672 digitaal beschreven titels. In samenwerking met de Athenaeumbibliotheek in Deventer is het merendeel van deze bibliotheekrecords via Worldcat ontsloten. Zo is vrijwel het gehele gedigitaliseerde deel van de bibliotheekcatalogus wereldwijd te raadplegen.

In 2018 zijn met de hulp van oud-bibliotheecaresse mevrouw L. de Ceuninck van Capelle een groot deel van de tentoonstellingscatalogi geordend.

Giacometti-Chadwick - Facing Fear

PUBLICITEIT

De persaandacht voor Museum de Fundatie was in 2018 groot. Over het museum, de tentoonstellingen en de vele andere activiteiten werd uitvoerig bericht. Een keuze uit de persaandacht:

Neo Rauch Dromos Schilderijen 1993-2017

- Interview met Ralph Keuning in See All This (editie januari)
- Duits interview met Neo Rauch in Frankfurter Allgemeine (editie januari), Nederlands interview in NRC (3 januari 2018)
- Uitgebreide artikelen in: Achterhoek Nieuws, Barneveldse Krant, Dagblad van het Noorden, Elsevier, Friesche Dagblad, Gooi- en Eemlander, De Groene Amsterdammer, Grootte Klok, Jij, Kunstkrant, Leeuwarder Courant, Leidsch Dagblad, Meppeler Courant, Metropolis M, Museumtijdschrift (tevens op de cover), Muze, Nederlands Dagblad, Noordhollands Dagblad, NRC, NRC NEXT, Het Parool, Stentor, Tableau, De Telegraaf, Trouw, Vereniging Rembrandt, Volkskrant, Vrij Nederland, Weekblad Drunen, Weekblad Vlijmen, Wykein
- Uitgebreide Duitse artikelen in: Badisches Tagblatt, Bocholter-Borkener Volksblatt, Bremer Nachrichten, Dresdner Neueste Nachrichten, Frankfurter Allgemeine, GN, Leipziger Volkszeitung, LVZ, Münsterischer Anzeiger, Münstersche Zeitung, NRZ, De Oberbadische, Rhein-Neckar-Zeitung, Schwäbische Zeitung, Schwarzwälder Bote, Weser Kurier, Westdeutsche Allgemeine, Westfälische Nachrichten, Zeitkunst
- Internationale aandacht in: Correspondance (Italië), International Art Exhibitions (Engeland)
- Geïllustreerde tip/vermelding: 360 magazine, Collect Kunst Antiek Design, Dagblad van het Noorden, Dedemvaartse Courant, DeventerExtra, Dirty Science, Elegance, Elsevier, Friesch Dagblad, Gooi- en Eemlander, Kunstkrant, Leeuwarder Courant, Leidsch Dagblad, Libelle, Markt, Max Magazine, Nederlands Dagblad, Noordhollands Dagblad, Nouveau, Ommer Nieuws, Palet, Het Parool, Plus Magazine, See All This, De Staphorster, Steenwijkerland Expres, Stentor, Trouw, Vernissage, Volkskrant, Vrije Academie, Weekblad de Brug Kampen, Weekblad de Stadscoerier, Weekblad De Swollenaer, Weekblad voor Salland, Udens Weekblad, De Witte Raaf, Wykein
- Geïllustreerde tip/vermelding in het Duits: Allgäuer Zeitung, Ausgaber Allgemeine, Bayerische Rundschau, Bergedorfer Zeitung, Bremer Nachrichten, Delmenhorster Kreisblatt, Dieburger Anzeiger, Donaukurier, Frankfurter Allgemeine, Frankfurter Neue Presse, Fränkische Nachrichten Bad Mergentheim, Fränkischer Tag, Freie Presse, General-Anzeiger, GN Grafschafter Nachrichten, Gocher Wochenblatt, Göttinger Tageblatt, Hanauer Anzeiger, Hannoversche Allgemeine, Hellweger Anzeiger, HNA, Holsteinischer Courier, Kieler Nachrichten, Klever Wochenblatt, Kölnische Rundschau, Lausiter Rundschau, Leipziger Volkszeitung, Lübecker Nachrichten, Magdeburger Volksstimme, Main-Echo, Mannheimer Morgen, Märkische Allgemeine, Markische Oderzeitung, Mitteldeutsche Zeitung Halle, Münsterländische Tageszeitung, Münsterland Zeitung, Neue Osnabrücker Zeitung, Neue Presse, Niederrhein Anzeiger, Nordsee-Zeitung, Offenbach-Post,

Offenburger Tageblatt, Oldenburgische Volkszeitung, Pinneberger Tageblatt, Potsdam am Sonntag, Recklinghäuser Zeitung, Reutlinger General Anzeiger, Rheinische Post, Rhein-Zeitung Koblenz, Ruhr Nachrichten, Rüsselsheimer Echo, Saale-Zeitung, Segeberger Zeitung, Siegener Zeitung, Stader Tageblatt, Stormarner Tageblatt, Straubinger Tagblatt, Südkurier, Traunsteiner Tagblatt, Vogtland Anzeiger, Waldekische Landeszeitung, Der Weseler, Weser Kurier, WZ, Zeitkunst

- Bijlage: Artmapp, Beelden aan Zee Magazine, De Groene Amsterdammer, Museumtijdschrift, NRC Handelsblad, NRC Next, Volkskrant
- RTV Focus TV Zwolle (22 januari), ZDF (*Volle Kanne* – 26 januari), 3 SAT (*Das Böse Bannen* – 17 maart), RTV Oost (*OverUIT de Kunst* - 20 mei), maakten een reportage over de tentoonstelling
- Ralph Keuning was te gast bij *De Nieuws BV*, NPO Radio 1, BNNVARA (24 januari)
- Ralph Keuning was te gast bij *De Ochtend van 4*, NPO Radio 4, KRO-NCRV (4 februari)
- Voor *Nu te zien!* van AVROTROS bezocht Ann Demeester, directeur van het Frans Hals Museum, de expositie (2 maart)

Ronald A. Westerhuis – Size does Matter

- Interviews in: De Stentor (14 juni en 14 september), Twentsche Courant (14 september)
- Uitgebreide artikelen in: Gooi- en Eemlander, Kunst- en Museumkrant Oost-Nederland, Leidsch Dagblad, Meppeler Courant, Noordhollands Dagblad, Opregte Steenwijker Courant, Stentor, Telegraaf, Tubantia, Weekblad de Swollenaer
- Geïllustreerde tip/vermelding in: Daily Paradise, Elegance, Gooi- en Eemlander, Haarlems Dagblad, Kunst- en Museumkrant Oost Nederland, Noordhollands Dagblad, NRC Handelsblad, NRC Next, Reisgids Consumentenbond, Stentor, Weekblad de Swollenaer, Zin
- Bijlage: Beelden aan Zee Magazine, Kunstkrant, NRC Handelsblad, NRC Next, Volkskrant
- RTV Oost (12 juni) en AD tv (13 juni) maakten een nieuwsitem over het metershoge beeld ‘Stepping Stones’
- Ronald Westerhuis was te gast bij *Opium*, NPO Radio 1, AVROTROS (28 juni)
- Ralph Keuning was te gast bij Radio Oost (14 augustus)
- Ralph Keuning en Ronald Westerhuis waren te gast bij de digitale uitzending van *Meet the Artist*, Arttube (17-19 augustus)

Zwolse sculpturen op festival Lowlands

ZWOLLE Twee enorme sculpturen van Museum de Fundatie maken later deze maand hun opwachting op Lowlands. Het festival in Bid-

Stepping Stones van Ronald A. Westerhuis. FOTO: MARIECKE KLUCKE

'Alles wat goed is komt uit Europa'

Saxofonist Yuri Honing en zijn partner, kunstschilder Mariecke Klucke, geven een concert op al zijn albums een be-

Lange dunne mensen

Tentoonstelling Giacometti, de maker van de bekende smalle beeldhouwwerken, heeft nu een duotentoonstelling met een andere naoorlogse kunstenaar, Lynn Chadwick. 'Facing Fear' is vanaf zaterdag te zien in Zwolle.

ch (1960), en ze zal de abstracte kunst van de nacht, de droom, het raadsel. door Koen Kleijn

Kunst Neo Rauch
De herbetovering van de wereld
Neo Rauch heeft precies de verkeerde voornaam: niets aan hem is 'neo'. Rauch staat voor een terugkeer naar de kunst van voor de Verlichting. De kunst van de nacht, de droom, het raadsel. door Koen Kleijn

Mensbeelden tegenover elkaar

Die magische Welt des Neo Rauch
Seine Bilder geben Rätsel auf, befremden und verzaubern – Ausstellung im niederländischen Zwolle / Von Annette Birschel

GIACOMETTI EN CHADWICK VOOR HET EERST ZIJN AAN ZIJN

Angst in de ogen kijken

'Je voelt de ontluistering en angst van de Koude Oorlog' Expo in Museum de Fundatie

de AANWINST Kasteel het Nijenhuis

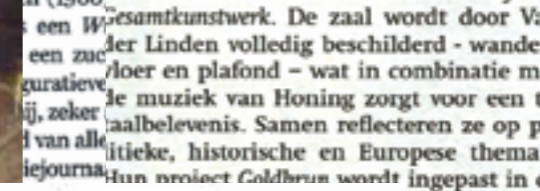
Die magische Welt des Neo Rauch
Seine Bilder geben Rätsel auf, befremden und verzaubern – Ausstellung im niederländischen Zwolle / Von Annette Birschel

De Koude Oorlog in sculpturen

De bekende langgerekte beelden van Alberto Giacometti zijn nu te zien tegelijk met werk van een andere naoorlogse kunstenaar Lynn Chadwick. De duotentoonstelling 'Facing Fear' is tot in januari te zien in Zwolle.

Edison-winnaar Honing opmerkelijk in Museum De Fundatie

Verdwenen wandschilderingen na ruim 80 jaar terug in kasteel

Yuri Honing
"Mijn antwoord op A Love Supreme"

Hoe een oorlog beeldhouwers kneedde

Groot, groter, Westerhuis

De onverzadigbare verzamelaar

De nieuwe biografie over Dirk Hannema pleit hem zeker niet vrij. Zijn samenwerking met de Duitse bezetter en het fiasco rond de valse Vermeers staan buiten kijf. Maar zonder 'veelvraat' Hannema

CULTUUR & MEDIA

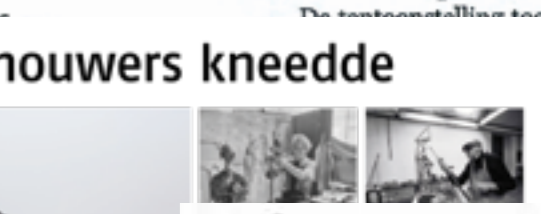
DE FUNDATIE Ze zijn heel dichtbij, dromerig en brengen de kijker in verwarring. Met zijn vaak grotere naar de betrouwbare van de schilderijen van Neo Rauch.

Raadsels in olieverf

De bijzondere beeldhouwwerken van Alberto Giacometti en Lynn Chadwick

Groot, groter, Westerhuis

Jasper Krabbé – Japanese Paintings

- Interviews in: Origine (voorjaar 2018), HP De Tijd (30 juni), Nouveau (31 juli)
- Uitgebreide artikelen in: Kunst- en Museumkrant Oost-Nederland, Meppeler Courant, Oprechte Steenwijker Courant, Stentor
- Geïllustreerde tip/vermelding in: Atelier, Dirty Science, Eigen Huis & Interieur, Harpers Bazaar, Kunst- en museumkrant Oost-Nederland, Libelle, Noordhollands Dagblad, Nouveau, See All This, Telegraaf, Vind, Visie, Zin
- Bijlage: Beelden aan Zee Magazine, Kunstkrant, NRC Handelsblad, NRC Next, Volkskrant
- Jasper Krabbé was te gast bij *De ochtend van 4*, NPO Radio 4, KRO-NCRV (15 juni)
- RTV Oost (*OverUIT de Kunst* – 17 en 24 juni), maakte een dubbele reportage over de tentoonstelling

Fritz Klemm – Schilderijen en werken op papier

- Geïllustreerde tip/vermelding in: 360 magazine, Kunst- en museumkrant Oost Nederland, Zin
- Bijlage: Beelden aan Zee Magazine, Kunstkrant, NRC Handelsblad, NRC Next, Volkskrant

Giacometti-Chadwick, Facing Fear

- Interview met Ralph Keuning in het AD, Stentor en Telegraaf (allen 20 september)
- Uitgebreide artikelen in: AD, Collect, Dagblad van het Noorden, Gooi- en Eemlander, Jij, Kunstvensters, Leeuwarder Courant, Leidsch Dagblad, Meppeler Courant, Museumtijdschrift, Nederlands Dagblad, Noordhollands Dagblad, NRC Handelsblad, NRC Next, Oprechte Steenwijker Courant, Het Parool, Peperbus, Reformatorisch Dagblad, Regiobode, See All This, Stentor, Telegraaf, Trouw, Vernissage, Wykein
- Internationale aandacht in: International Art Exhibition (Engeland), Kunsttijdschrift Vlaanderen (België) en Zeitkunst (Duitsland)
- Geïllustreerde tip/vermelding in: AD, CW Opinie, Dagblad van het Noorden, Eigen Huis&Interieur, Elegance, Elsevier, Gooi- en Eemlander, Harper's BAZAAR, Jaarverslag Turing Foundation, Kunst- en Museumkrant Oost-Nederland, Kunstkrant, Leeuwarder Courant, Leidsch Dagblad, Libelle, Margriet, Museumtijdschrift, Noordhollands Dagblad, Nouveau, Peperbus, Reformatorisch Dagblad, Regiobode, See All This, Spoor, Stentor, Uitkrant, Weekblad De Swollenaer, Zondag
- Bijlage: Beelden aan Zee Magazine, Kunstkrant, NRC Handelsblad, NRC Next, Volkskrant
- Ralph Keuning was te gast bij *Nieuwsweekend*, NPO Radio 1, Omroep MAX (15 september)
- RTV Oost (*OverUIT de Kunst* – 23 september), maakte een reportage over de tentoonstelling
- Ralph Keuning was te gast bij *Opium*, NPO Radio 4, AVROTROS (26 september)
- *Koffietijd*, RTL 4 (15 oktober) maakte een reportage over de expositie
- Voor *Nu te zien!* van AVROTROS bezocht Cathelijne Broers, directeur van de Hermitage Amsterdam en de Nieuwe Kerk, de expositie (24 november)

Giacometti-Chadwick – Facing Fear

Yuri Honing & Mariecke van der Linden – Goldbrun

- Interviews in: Stentor (20 september), Jazzism Magazine (31 oktober)
- Uitgebreide artikelen in: Brabants Dagblad, Dagblad van het Noorden, Eindhovens Dagblad, het Parool
- Geïllustreerde tip/vermelding in: AD, Brabants Dagblad, Kunstkrant, Margriet, Museumtijdschrift, Noorderkrant, Nouveau, Peperbus, Telegraaf
- Bijlage: NRC Handelsblad, NRC next, Het Parool, Volkskrant
- Yuri Honing was te gast bij *Kunststof*, NPO Radio 1, NTR (31 juli)
- Yuri Honing was te gast bij *Co Live!*, NPO Radio 2, NTR (9 september)
- Yuri Honing en Mariecke van der Linden waren te gast bij Radio Oost (20 september)

Dirk Hannema (1895-1984) – Verzamelaar, museumdirecteur en kasteelheer

- Uitgebreide artikelen in: Jij & Overijssel, Nederlands Dagblad, Stentor
- Uitgebreide artikelen over de expositie in Boijmans van Beuningen waarin ook Museum de Fundatie genoemd wordt: Friesch Dagblad, Geschiedenis Magazine, Gooi- en Eemlander, Havenloods, Historisch Nieuwsblad, Noordhollands Dagblad, NRC Handelsblad, NRC Next, Reformatorisch Dagblad, Telegraaf, Trouw
- Geïllustreerde tip/vermelding in: Eigen Huis& Interieur, Historisch Nieuwsblad, Museumtijdschrift, Nederlands Dagblad
- Boekrecensie 'Hannema Museumdirecteur' waarin ook Museum de Fundatie genoemd wordt: Nederlands Dagblad, Volkskrant
- *Koffietijd*, RTL 4 maakte een reportage over de tentoonstelling (26 november)

FUNDATIEfusions en overige tentoonstellingen en presentaties

- Over de verschillende *FUNDATIEfusions* werd bericht in lokale en regionale media.
- Uitgebreide artikelen in: Dedemvaartse Courant, Gooi- en Eemlander, het Parool, Peperbus, Stentor, Telegraaf, de Toren, Viva, Weekblad de Swollenaer
- Geïllustreerde tip/vermelding in: Meubel, Peperbus, Stentor

ALGEMEEN

Naast de tentoonstellingen was er gedurende het jaar veel aandacht voor het museum in zijn algemeenheid.

Bijzondere aandacht was er in 2018 voor:

- kunstschaten in Paasloo
- verdwenen wandschilderingen 'Mythe van Dido en Aeneas' door Augustinus en Mattheus Terwesten, na ruim 80 jaar terug in kasteel
- Toekenning van de giften van de BankGiro Loterij op het Goed Geld Gala
- Een groot interview met Ralph Keuning in FD Persoonlijk (12 mei)

Ralph Keuning was met vier collega museumdirecteuren als recensent verbonden aan het AVROTROS programma *Nu Te Zien!*, NPO 2. Maandelijks besprak hij er een tentoonstelling uit het nationale aanbod. Hij nam regelmatig de ochtendkranten door in het NPO Radio 4 programma *De Ochtend van 4* en was te gast in het NPO Radio 1 programma *De Nieuws BV*.

Leden/lezersacties

Rond de diverse tentoonstellingen zijn in 2018 arrangementen en leden/lezersacties ontwikkeld in samenwerking met onder meer de Goede Doelen Loterij, LIDL Nederland, Libelle, Nouveau, NS SPOOR en NS Spoordeelwinkel.

Social Media

Ook in social media was in 2018 zeer veel aandacht voor Museum de Fundatie. Posts, tweets en comments zijn in dit overzicht niet opgenomen, raadpleeg hiervoor twitter.com/museumfundatie onder de vermelding #fundatie en via facebook.com/museumdefundatie en instagram.com/fundatiezwolle.

Marketing

Er is in 2018 geadverteerd in kranten (kunstbijlagen van de Volkskrant en NRC Handelsblad, pagina-advertentie in Trouw) en magazines. Daarnaast zijn dit jaar bij alle tentoonstellingen STER-spots ingezet bij de publieke omroep (NPO1 en NPO2) en op Radio 1 en Radio 4.

Dirk Hannema (1895-1984) – Verzamelaar, museumdirecteur en kasteelheer

Gerard ter Borch - *De familie Creayvanger*
Langdurig bruikleen The Leiden Collection, New York

Kinderen bij *Drift* van Adri Verhoeven

EDUCATIE EN VOORLICHTING

Onderwijs

In totaal bezochten 3.142 leerlingen en studenten uit het basis-, voortgezet- en beroepsonderwijs in groepsverband Kasteel het Nijenhuis (2017: 2.726). Er werden 55 museumlessen afgenomen en 24 zaplessen (2017: 65 museumlessen en 27 zaplessen). Individueel bezochten 1.881 kinderen en jongeren onder de 18 jaar Kasteel het Nijenhuis (2017: 2.283). 380 studenten bezochten Kasteel het Nijenhuis. 4.551 leerlingen en studenten uit het basis-, voortgezet- en beroepsonderwijs bezochten Fundatie Zwolle (2017: 4.433) in groepsverband. Er werden 139 museumlessen en 45 zaplessen afgenomen (2017: 114 museumlessen en 15 zaplessen). 6.626 kinderen en jongeren onder de 18 jaar bezochten de Fundatie Zwolle op eigen gelegenheid (2017: 6.195). Deze locatie werd bezocht door 2.785 studenten.

Educatief aanbod

Kleuterklassen uit de regio Ommen/Dalfsen boekten gezamenlijk cultuur-historische museumlessen in het kasteel rondom het personage "Bange Rik" (14 klassen). Ook "Welkom op het kasteel" werd net als voorgaande jaren veelvuldig afgenomen door kleuterklassen. Door hogere groepen was er vooral belangstelling voor interactieve rondleidingen of museumlessen bij de tentoonstellingen.

Bij de tentoonstellingen werden de volgende museumlessen aangeboden:

- *Kunst in een doosje* (PO, bij *Neo Rauch Dromos Schilderijen 1993-2017*)
- *Monumentaal* (VO, bij *Ronald Westerhuis, Size Does Matter*)
- *Vriendschap* (PO, bij *Giacometti-Chadwick, Facing Fear* in het kader van de Kinderboekenweek)

Ook werden bij Neo Rauch doe-opdrachten voor het Voortgezet Onderwijs ontwikkeld. Deze werden net als de algemene doe-opdrachten op de mobiele website geplaatst. Deze opdrachten nodigen leerlingen (vanaf ca. 12 jaar) uit om op een andere manier naar de getoonde kunstwerken te kijken en zelf aan de slag te gaan.

Voor gezinnen was bij *Giacometti-Chadwick, Facing Fear* een 'Doe-blad' beschikbaar, dat ouders en kinderen korte informatie gaf bij een aantal kunstwerken en waarop korte opdrachten gemaakt konden worden.

Bijzondere workshops en ontvangsten

Op 11 april ontving een museumdocent leerkrachten basisonderwijs in Museum de Fundatie. Ze volgden de Cursus Interne Cultuur Coördinator via de Stadkamer. De cursisten werden rondgeleid en geïnformeerd over een bezoek aan het museum met leerlingen. Daarnaast was Museum de Fundatie op 20 juni ook vertegenwoordigd bij de speeddates voor Flevolandse leerkrachten basisonderwijs die de Cursus Interne Cultuur Coördinator volgden.

Voor docenten en interne cultuurcoördinatoren organiseerde Museum de Fundatie op 24 januari een docentenrondleiding bij Neo Rauch. Tijdens deze bijeenkomst werden docenten rondgeleid en kregen zij informatie over de mogelijkheden om de tentoonstellingen met hun klas te bezoeken. Op 28 september werd een vergelijkbare ontvangst georganiseerd bij *Giacometti-Chadwick, Facing Fear*.

Net als voorgaande jaren was Museum de Fundatie ook aanwezig bij het Groot Zwols Kinderboekenfeest, dit keer in De Stadkamer op 14 oktober; een festival met theater, muziek, workshops, boekenmarkt én gastvoorzitters. Alle activiteiten sloten aan op het landelijke thema van de Kinderboekenweek, dat het motto *Kom erbij!* droeg. Museum de Fundatie verzorgde een workshop waarbij kinderen zich door kunstwerken van Museum de Fundatie lieten inspireren om een *imaginary friend* te ontwerpen. De kunstwerken van de kinderen waren te zien in een pop-upmuseum op locatie.

Educatieve projecten

Kunstkracht

Museum de Fundatie was in 2018 actief betrokken bij *Kunstkracht*, een project waarbij een duurzame doorgaande leerlijn wordt ontwikkeld voor de onderbouw van het VMBO en Praktijkonderwijs. Jongeren worden uitgedaagd om vanuit de kunsten op onderzoek te gaan, hun verbeeldingskracht te ontdekken en hun blikveld te verruimen. Om dit doel te bereiken worden kennis, krachten en visie gebundeld door drie voortgezet onderwijs scholen en vijf culturele instellingen, waaronder Hedon en de Zwolse Theaters. In 2018 waren ruim 500 scholieren bij het project betrokken. Zij hebben in hun klas door middel van vlogs kennis gemaakt met de Fundatie ter voorbereiding aan de Culturele Safari die zij in 2019 zullen ondernemen.

Cultuureducatie met Kwaliteit

In 2017 werd de subsidieaanvraag *De wereld in!* door het Fonds voor Cultuurparticipatie gehonoreerd. Deze aanvraag werd gedaan in het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit in samenwerking met Christelijke Jenaplanschool O.S. Cazemier in Dalfsen. In 2018 zijn er belangrijke stappen gezet in het formuleren van een doorgaande leerlijn cultuureducatie, met daarin een bezoek aan de Fundatie geïntegreerd. Hierbij is eveneens aandacht geweest voor training van de leerkrachten van de school, om op die manier de leerlijn zo goed mogelijk te borgen binnen de onderwijspraktijk.

Samenwerking Cibap

In de reeks FUNDATIEfusions was tot en met 26 april op het Cibap in Zwolle werk van Joseph Klibansky (1984) te zien. Aan de presentatie waren verschillende educatieve activiteiten gekoppeld. Op 23 april gingen Joseph Klibansky en Ralph Keuning in een *College Tour*-setting in gesprek met studenten en docenten. Daarnaast hebben Cibap-studenten eind 2018 de tentoonstelling *Vrijheid* als uitgangspunt

Picknick tijdens kinderrondleiding bij Kasteel het Nijenhuis

Roger van Boxtel, Ralph Keuning en Henk Jan Meijer (burgemeester Zwolle) bij de opening van *Giacometti-Chadwick, Facing Fear*

Bezoekers Neo Rauch Dromos Schilderijen 1993-2017

genomen voor een educatief project waarbij zij een dependance-tentoonstelling ontwikkelen. Als voorbereiding hiervoor hebben ze een bezoek gebracht aan de Fundatie waarbij ze op interactieve wijze informatie hebben verkregen over het maken van een tentoonstelling.

Samenwerking Deltion College (Sociaal Cultureel Werk)

Al in 2017 is begonnen met een samenwerking met de opleiding Sociaal Werk van het Deltion College. Doelstelling was een doorgaande leerlijn voor studenten te ontwerpen; 1^e jaars maken kennis met de Fundatie, 2^e jaars maken eigen werk en integreren dat in de *FUNDATIEfusion* en de 3^e jaars doen suggesties voor educatieve activiteiten bij een toekomstige tentoonstelling in de Fundatie. In 2017 hebben 3^e jaars meegedacht over educatieve activiteiten bij de Neo Rauch-tentoonstelling. In 2018 zijn de 2^e jaars en 1^e jaars aan bod gekomen. Studenten uit het 2^e jaar hebben zich gedurende een semester verdiept in Neo Rauch. Ze hebben zich laten inspireren door een aantal werken van Rauch en zijn zelf aan de slag gegaan. De resultaten werden getoond in een *FUNDATIEfusion* in het Deltion College, gelijktijdig met de Neo Rauch-tentoonstelling in de Fundatie. Hun werk was ook te zien op de mobiele website van Museum de Fundatie. Daarnaast zijn de 1^e jaars studenten in november naar de Fundatie geweest. Zij hebben kennisgemaakt met het museum en hebben verschillende vormen van educatief aanbod in de praktijk ervaren en besproken.

Samenwerking ROC Twente (Media Redactie)

Studenten van ROC Twente schreven teksten en maakten vlogs bij de werken (reproducties) van Neo Rauch die in de *FUNDATIEfusion* in De Gieterij te zien zouden zijn. De resultaten waren te zien in de *fusion* en bovendien ook op de mobiele website van Museum de Fundatie.

Rondleidingen en lezingen (volwassenen)

Museum de Fundatie biedt rondleidingen aan bij de diverse tentoonstellingen en de vaste collectie. In het verslagjaar boekten 291 groepen een rondleiding voor Fundatie Zwolle (2017: 155). 59 groepen boekten een rondleiding voor Kasteel het Nijenhuis (2017: 79).

Diverse rondleidingen en lezingen werden georganiseerd in samenwerking met de Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs, BankGiro Loterij, de AVROTROS, de ABN AMRO, Rabobank, Vereniging Rembrandt, Global Travel Trade Show en de Museumvereniging.

In de rondleidingen werd op verzoek een specifieke tentoonstelling behandeld, de vaste collectie en haar geschiedenis of een combinatie van verschillende onderwerpen.

Lynn Chadwick's *Harde wind IV*, The Estate of Lynn Chadwick / Blain|Southern
Na de tentoonstelling in langdurig bruikleen gekregen en geplaatst in de beeldentuin van Kasteel het Nijenhuis.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

Personeel

De organisatie van Museum de Fundatie bestaat op 31 december 2018 uit een professionele kern van 48 werknemers. Op basis van een volledig dienstverband waren er gedurende het jaar 2018 36,95 fte in dienst (2017: 30,88). Voor projecten en activiteiten die de capaciteit van de organisatie overstijgen, worden externe krachten ingehuurd.

Personeelsvertegenwoordiging

Met ingang van het jaar 2006 is door het museum personeel een personeelsvertegenwoordiging gekozen, die bestaat uit drie personen. In 2016 zijn er verkiezingen geweest en is de samenstelling, per 1 februari, als volgt:

- Kristian Garssen (voorzitter);
- Jan-Albert Hiemstra (lid);
- Gerben Dirven (lid).

De directie van Museum de Fundatie heeft in 2018 regelmatig overleg gevoerd met de personeelsvertegenwoordiging.

Vertrouwenspersoon

In het verslagjaar is Maetis/Zorg van de Zaak beschikbaar geweest als vertrouwenspersoon voor het personeel.

Personele samenstelling

- drs. Ralph Keuning, directeur;
- Sarah Voss, hoofd bedrijfsvoering;
- Patty den Hartigh, projectcoördinator/directie assistent;
- Harma van Putten, secretaresse;
- Teo van den Brink, coördinator marketing en pr;
- Kristian Garssen, coördinator collecties;
- Arjette van Dulmen Krumpelman, projectcoördinator;
- Janneke van Wolfswinkel, coördinator educatie;
- Matty Hop, assistent bedrijfsvoering;
- Mehmed Emic, coördinator techniek en ict;
- Jolanda Falke, floormanager;
- Jan-Albert Hiemstra, floormanager;
- Jenny Kok, floormanager;

- Janet de Haan, medewerkster publiekszaken & ondersteuning afdeling bedrijfsvoering;
- Frank van der Hoeven, medewerker publiekszaken & ondersteuner techniek en tentoonstellingsinrichting;
- Paul Journee, medewerker publiekszaken & ondersteuning afdeling bedrijfsvoering en collecties;
- Richard Kemerink op Schiphorst, medewerker publiekszaken;
- Hans Mateboer, medewerker publiekszaken;
- Jeroen Molenaar, medewerker publiekszaken & ondersteuner techniek en tentoonstellingsinrichting
- Nelly Oosterwijk, medewerkster publiekszaken;
- Hilde Pleysier, medewerkster publiekszaken;
- Sandra Rauwerdink; medewerkster publiekszaken & ondersteuning afdeling collecties;
- Jolanda Smit, medewerkster publiekszaken;
- Marry Wijermars, medewerkster publiekszaken;
- Ida Wijkel, medewerkster publiekszaken;
- Bernd te Winkel, medewerker publiekszaken.

Gastconservatoren

Giacometti-Chadwick, Facing Fear: gastconservator Feico Hoekstra

Oproepkrachten medewerk(st)er publiekszaken

- Ferdinand Binnendijk;
- Mark Bolt;
- Anne Maarten Bruins;
- Ilse Buré;
- Reinier van Delden;
- Gerben Dirven, medewerker publiekszaken & ondersteuner techniek en tentoonstellingsinrichting;
- Jeroen van Duinen;
- Janneke van Dulmen Krumpelman;
- Mark van Enk;
- Carina van der Ham;
- Lennard Hassing;
- Huub Jacobs;
- Elise Nagtegaal;
- Margo van Nuland;
- Sandra Praas;
- Marcel Roesink;
- Suzanne Sizoo;
- Remon Stam;
- Eelke Talsma;
- Willy Verduin;
- Liesbeth Visser;
- Steef Wildenbeest;
- Bobby van der Zwan.

Museumdocenten/rondleidsters

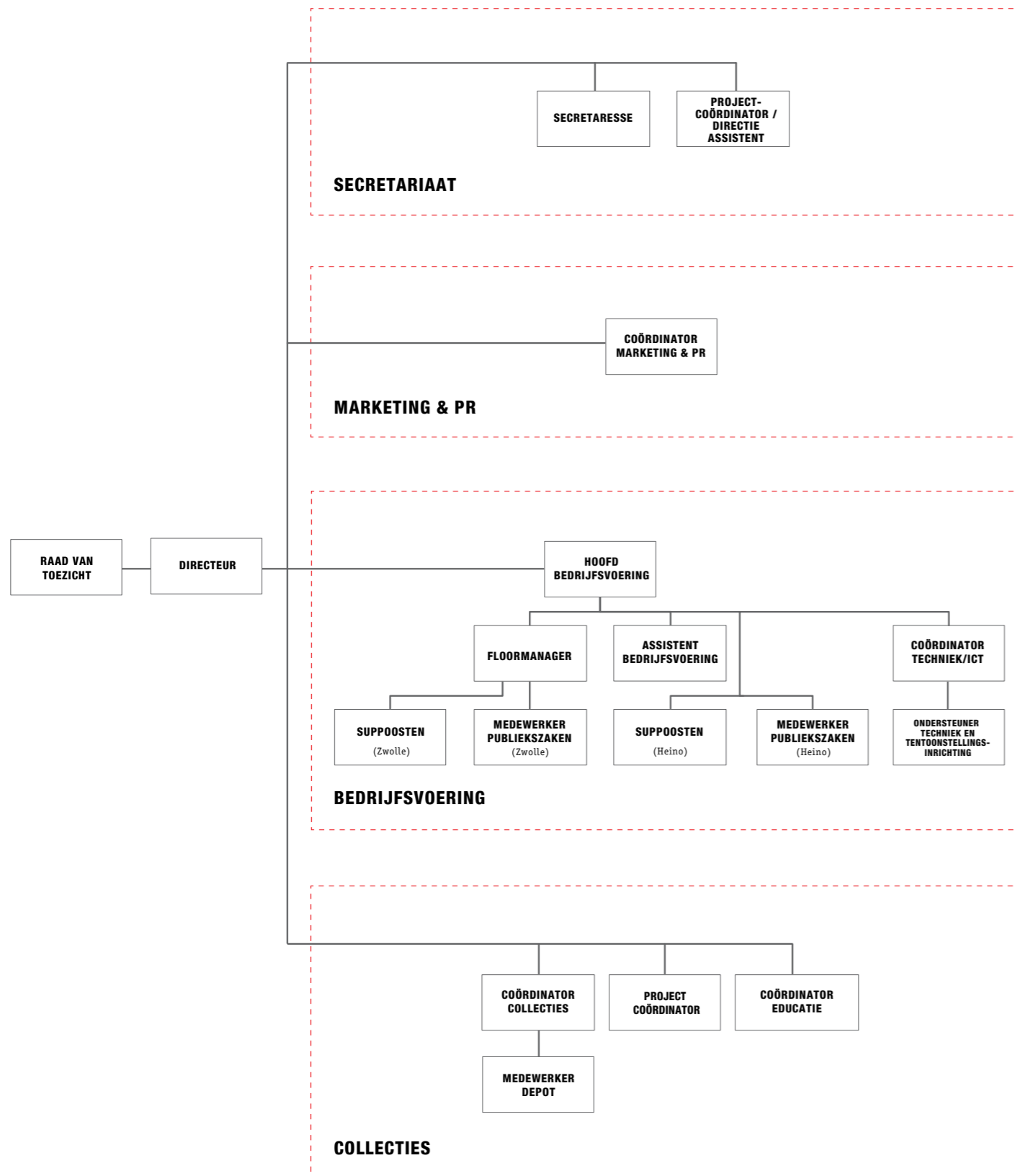
- Corine Aalvanger;
- Carolien ten Bruggencate;
- Marjon Buning;
- Wilma Hekkert;
- Sylvia Homm;
- Elly Kale;
- Jamila op den Kamp;
- Jellie Kooistra;
- Olivia Lankhorst;
- Maritte Leystra;
- Marit Otto;
- Saskia Pekelharing;
- Edith Plakke;
- Marlies van de Pol;
- Christa Scholten Meilink;
- Riët Stegehuis;
- Ans Vedder;
- Joelle Volkerink;
- Ida Wijkel;

Personele wisselingen

Uit dienst:

- Nora van den Berg;
- Anna Böckling;
- Arda van Dam, coördinator rondleidingen;
- Joren Hans;
- Mary Zwetsloot.

ORGANOGRAM

Ronald A. Westerhuis, *Stepping Stones*, 2018

FINANCIËN

Het financiële overzicht is gebaseerd op de jaarrekening 2018 van Stichting Hannema-de Stuers Fundatie. Op 25 maart 2019 is deze, voorzien van een accountantsverklaring, goedgekeurd door de leden van de Raad van Toezicht. Deze jaarrekening ligt ter inzage bij de Stichting Hannema-de Stuers Fundatie.

Balans per 31 december 2018

ACTIVA (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Overige materiële vaste activa	32.635	51.871
	<u>32.635</u>	<u>51.871</u>
Vlottende activa		
Vorraden	72.614	68.164
Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	255.251	129.748
Vorderingen inzake belastingen	18.931	66.827
Overige vorderingen en overlopende activa	164.990	160.278
	<u>439.171</u>	<u>356.853</u>
Liquide middelen	2.812.787	2.996.297
Totaal	3.357.208	3.473.186

Balans per 31 december 2018

PASSIVA (in euro's)	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen		
Algemene reserve	660.000	660.000
Reserve kunstankopen de heer Hannema	409.106	119.106
Reserve tentoonstellingsfonds	957.426	940.788
Reserve internationale topproducties/ samenwerkingsprojecten	717.928	917.403
Reserve beveiliging	108.548	169.476
Reserve restauraties	69.553	67.019
Reserve infrastructuur, huisvesting, digitalisering en communicatie	24.257	110.994
	<u>2.946.818</u>	<u>2.984.786</u>
Kortlopende schulden		
Schulden aan leveranciers	188.862	184.206
Schulden inzake belastingen en sociale lasten	69.585	58.456
Schulden inzake pensioenen	21.316	16.946
Overige schulden en overlopende passiva	130.628	228.790
	<u>410.392</u>	<u>488.399</u>
Totaal	3.357.208	3.473.186

KLEMM
SCHILDERIJEN EN WERKEN OP PAPIER
KRABBÉ
JAPANESE PAINTINGS
WESTERHUIS
SIZE DOES MATTER

Opening tentoonstellingen Fritz Klemm, Jasper Krabbé en Ronald A. Westerhuis

EXPLOITATIEREKENING OVER 2018 (in euro's)

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begroting* 2018	Werkelijk 2017
Baten			
Bijdragen en subsidies	1.958.137	1.956.500	1.919.747
Entreegelden	1.921.157	887.800	1.623.946
Opbrengsten uit verhuur	87.542	93.500	91.010
Overige baten	1.774.785	495.000	2.044.475
Totaal baten	5.741.621	3.432.800	5.679.179
Lasten			
Personeelskosten	1.832.203	1.708.000	1.667.301
Huisvestingskosten	782.527	758.000	826.799
Kantoorkosten	108.525	111.500	101.302
Promotiekosten	145.118	85.000	106.293
Tentoonstellingskosten	1.984.881	241.300	1.408.892
Educatiekosten	24.624	35.000	28.894
Documentatie/collectiekosten	263.150	159.000	410.098
Overige algemene kosten	606.812	303.000	510.913
Afschrijvingen	27.004	42.000	33.690
Totaal lasten	5.774.845	3.442.800	5.094.182
Bedrijfsresultaat	-33.224	-10.000	584.997
Financiële baten en lasten	-4.745	10.000	-485
Totaal exploitatieresultaat	-37.968	0	584.511

BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN 2018 (in euro's)

Functionaris	R.H. Keuning
Functie	Directeur/Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus betaalbare onkostenvergoedingen	141.892
Beloningen betaalbaar op termijn	15.033
<i>Subtotaal</i>	156.925
Individuele toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Totale bezoldiging	156.925
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Bestemming van het resultaat 2018:

Dotatie algemene reserve	0
Onttrekking algemene reserve	0
Dotatie reserve kunstaankopen Dr. D. Hannema	340.725
Onttrekking reserve kunstaankopen Dr. D. Hannema	-50.725
Dotatie reserve tentoonstellingsfonds	364.891
Onttrekking reserve tentoonstellingsfonds	-348.252
Dotatie reserve internationale topproducties/ samenwerkingsprojecten	1.376.225
Onttrekking reserve internationale topproducties/ samenwerkingsprojecten	-1.575.700
Dotatie reserve beveiliging	0
Onttrekking reserve beveiliging	-60.928
Dotatie reserve restauraties	65.000
Onttrekking reserve restauraties	-62.467
Dotatie reserve infrastructuur, huis ed	0
Onttrekking reserve infrastructuur, huis ed	-86.737
	-37.968

Ad* De begroting heeft geen deel uitgemaakt van de accountantscontrole

CONTACT

Museumlocaties

Fundatie Zwolle, Blijmarkt 18-20, Zwolle
Kasteel het Nijenhuis, 't Nijenhuis 10, Heino/Wijhe

Openingstijden

Fundatie Zwolle di.-zo. 11-17 uur
Kasteel het Nijenhuis & Beeldentuin di.-zo. 11-17 uur

Kantoor- en correspondentieadres

Museum de Fundatie
't Nijenhuis 10
8131 RD Heino/Wijhe

Tel: 0572 38 81 88

Fax: 0572 38 81 77

info@museumdefundatie.nl

www.museumdefundatie.nl

Social media

Twitter: @MuseumFundatie

Facebook: @MuseumdeFundatie

Instagram: fundatiezwolle

Jasper Krabbé – Japanese Paintings

Jonge bezoekers voor de *Lopende man* van Alberto Giacometti

COLOFON

Tekst en productie: Museum de Fundatie

Fotografie:

ANP, Ferdy Damman (8)

Thomas Bartelds (2)

Roy Beusker Fotografie (11)

Meintje Breunese (94)

Pedro Sluiter (13, 62, 65, 89, 98, 108)

Peter Tijhuis (7, 15, 20-22, 26, 34, 37, 38, 41, 42, 44, 47-50, 53, 56, 61, 66, 70, 75, 76, 82, 90, 93, 100, 105)

Marianne Bosch en Gudi Dröge, Jenaplanschool Heerde (113)

Museum de Fundatie (overig)

Ontwerp: STUNNED Communicatie en Vorm, Zwolle

Van de werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie zijn de publicatierechten geregeld met Pictoright te Amsterdam,

© c/o Pictoright Amsterdam 2019.

Museum de Fundatie heeft er naar gestreefd de rechten van de illustraties volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot ons wenden.

© 2019 Stichting Hannema-de Stuers Fundatie, Heino/Wijhe

MUSEUM DE
FUNDATIE